
Nuorten tuen tarvetta etsimässä
Itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma

Lahdensivu, kevät 2013

Susanna Vesakko

LAHDENSIVU

Ohjaustoiminnan koulutusohjelma
Terapeuttinen ohjaustoiminta

Tekijä	Susanna Vesakko	Vuosi 2013
Työn nimi	Nuorten tuen tarvetta etsimässä, itsearviointilomakkeen kehittäminen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön työelämäyhteytenä oli Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpaja. Pajatoiminta on tarkoitettu järvenpäläisille työttömille, iältään 16–25-vuotiaille nuorille.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli kehittää Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalla käyville nuorille toimiva ja selkeä itsearviointi- ja palautelomake. Lomakkeen käytön tarkoituksena on kehittää elämänhallintaa itsereflektion avulla. Itsearvioinnit on jaettu kolmeen vaiheeseen: alku- keski- ja loppuarviointiin. Tämän lisäksi kehitettiin itsearvioinnissa olevaan mittariin arviointivihjeet. Kysymykset itsearviointilomakkeessa jaettiin kuuteen teemaan seuraavasti: keskittyminen ja tarkkaavaisuus, lukeminen ja laskeminen, sosiaaliset vuorovaikutustaidot, elämänhallinta, terveydentila sekä opiskelu- ja työelämävalmiudet.

Teoriapohjana opinnäytetyössäni käytän tietoa kyselyn ja lomakkeen kehittämisestä. Tutkimuksessa käytin laadullisena tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua. Opinnäytetyössä haastateltiin kolmea nuorten kanssa työskentelevää, itsearviointilomaketta työssään käyttävää asiantuntijaa.

Haastatteluista saadun tiedon perusteella toimivan ja selkeän itsearviointilomakkeen kysymykset ovat lyhyitä, selkeitä ja tarkennettuja. Hyvä itsearviointilomake etenee kronologisesti, ja vastaamismenetelmänä kannattaa käyttää rasti ruutuun -tekniikkaa. Virallisesta ulkoasusta oltiin kahta mieltä: toinen haastatteluista ei pitänyt lomaketta reunustavasta neliöstä, kun toinen painotti virallisuutta. Tuloksia käytettiin kehittämään itsearviointilomakkeesta selkeitä sekä sisällöltään sekä ulkoasultaan. Näiden tulosten avulla kehitin itsearviointilomakkeen sisältöä sekä lopullista ulkoasua puutyöpajan ohjaajan kanssa.

Avainsanat Ammatillinen kuntoutus, arviointi, itsearviointi

Sivut 26s. + liitteet 22 s.

LAHDENSIVU

The Degree Programme in Crafts and Recreation
Therapeutic Crafts and Recreation

Author	Susanna Vesakko	Year 2013
Subject of Bachelor's thesis	In search of young people's support needs – developing the self-assessment form for the carpentry workshop of Järvenpää Youth Centre	

ABSTRACT

This thesis was made for the carpentry workshop of Järvenpää Youth Centre. The workshop is meant for unemployed youth aged 16-25 years, resident in the Järvenpää area.

The aim of this thesis was to develop a clear and functional self-assessment and feedback form for the youth at the carpentry workshop. The form is used to develop the young people's life management with the help of self-reflection. Self-assessment is made in three parts: initial, midterm and final assessment. Evaluation clues for the numerical measurement scale were also developed in this thesis. Questions were divided into six main themes: focus and attention, reading and calculating, social interaction skills, life management, health, and studying and working skills.

Theory of this thesis was based on knowledge of developing questionnaires and forms. Qualitative research data was collected using thematic interviews. The informants were three facilitators who use self-assessment forms in their work with young people. Based on the collected data, questions in a functional and clear self-assessment form are short, clear, and specified. A good self-assessment form proceeds chronologically and can be answered by ticking boxes. There were two different views concerning the outward appearance of the form; one respondent did not like the squared design of the form while another emphasized that a form should look official and formal. These results were used in order to modify the form to be more comprehensible in content and external appearance.

Keywords Vocational rehabilitation, assessment, self-assessment

Pages 26p. + appendices 22 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Opinnäytetyön tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoite	2
1.2	Järvenpään nuorisokeskus ja sen asiakkaat	3
1.3	Järvenpään nuorisokeskuksen palvelut ja ammatillinen kuntoutus	3
2	ITSEARVIOINNIN TEORIA	4
2.1	Itsearviointi	4
2.2	Reflektio	4
2.3	Tavoitteellinen arviointi	5
3	ITSEARVIOINTILOMAKKEEN LÄHTÖASETELMAT	5
3.1	Kysymykset	5
3.2	Mittari	6
3.3	Kysymysten sekä mittarin esitestaus	6
4	TIEDOSTA MITTARIKSI	7
5	ARVIOINTIVIHJEIDEN SUUNNITTELU	9
6	NUORTEN TUEN TARVETTA ETSIMÄSSÄ	10
6.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä	10
6.2	Asiantuntijahaastattelut	11
6.3	Haastatteluiden litterointi ja analyysi	13
6.4	Tutkimustulokset	13
7	LOMAKKEEN ESITTELY	15
7.1	Itsearviointilomakkeen mittari	15
7.2	Itsearviointilomakkeen kysymykset	15
7.3	Itsearviointilomakkeen ulkoasu	17
7.4	Arviointivihjeiden ulkoasu	18
7.5	Palautelomakkeen mittari, sisältö sekä ulkoasu	19
7.6	Taitettujen lomakkeiden esitestaus	20
8	POHDINTAA	21
	LÄHTEET	24

Liite 1	Itsearviointilomake versio 1.0 (4/4)
Liite 2	Arviointivihjeiden versio 1.0 (6/6)
Liite 3	Teemahaastattelun kysymysluettelo
Liite 4	Nimenkäyttöluvat
Liite 5	Saatekirje
Liite 6	Kysely Painotex-pajan nuorille
Liite 7	Itsearviointilomakkeen ulkoasun testiversiot
Liite 8	Valmiit itsearviointilomakkeet sekä palautelomake (4/4)
Liite 9	Valmiit arviointivihjeet (3/3)

1 JOHDANTO

Työ- ja elinkeinoministeriö pani käytäntöön nuorisotakuun tammikuussa 2013. Nuorten yhteiskuntatakuun tavoite on parantaa nuorten alle 25-vuotiaiden ja alle 30-vuotiaiden vastavalmistuneiden työllistymismahdollisuuksia. Nuorelle tulee tarjota työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013.) Järvenpään nuorisokeskus on yksi niistä paikoista, joka tarjoaa nuorelle mahdollisuutta kehittää opiskelu- ja työelämävalmiuksiaan.

Idea tähän opinnäytetyöhön tuli sattumalta. Ystävälläni oli työpaikallaan Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalla haasteita selvittää nuorten kanssa itsearviointeista, koska siihen ei ollut löytynyt sopivaa ja selkeää lomakepohjaa. Olen usein itsekin törmännyt itsearviointilomakkeisiin ja kavahtanut lähes joka kerta niiden epäselkeyttä ja luotaan työntävää ulkoasua. Olen toiminut nuorten kuntouttavana työpajaohjaajana kaksi vuotta Helsingin Uusi-verstailla, nuorten painotex-työpajalla vuosina 2008–2010, työn aikana käytin itsearviointilomaketta. Lähdin tähän Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajan lomakkeen kehittämistyöhön mukaan mielenkiinnosta lomakkeen kehittämistä kohtaan sekä halusta kehittää tavoitteellista ohjaamista itsereflektion avulla. Nyt on minun vuoroni tulla lomakekentälle kokeilemaan, kuinka onnistun kehittämään itsearviointilomakkeen ohjaajan näkökulmasta!

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää nuorille itsearviointilomake, joka on selkeä ja helposti lähestyttävä sekä helposti ymmärrettävä. Lomakkeen käytön tavoitteena on lisätä elämänhallintaa itsereflektion avulla sekä nostaa esiin Järvenpään nuorisokeskuksen työpajalla käyvän nuoren tuen tarve, jotta puutyöpajan ohjaaja pystyisi tarjoamaan nuorelle tarvittavia palveluita Järvenpään nuorisokeskuksessa. Lomaketta tullaan käyttämään alku-, keski- ja loppuarviointina.

Lisäksi kehitän arviointivihjeet itsearviointilomakkeessa käytettävään neliporlaiseen mittariin ohjaajan kokemuksellani sekä kehitän palautelomakkeen ulkoasun. Puutyöpajan ohjaaja tekee palautelomakkeen avulla Järvenpään nuorisokeskuksen pajatoiminnasta sosiaalisen tilinpäätöksen. Itsearviointilomake, joka valmistuu lopputuotoksena, ei tule olemaan lopullinen itsearviointilomake vaan kehitystyötä tullaan jatkamaan myös tämän työn jälkeen. Pohjana tähän työhön on käytetty Valtakunnallisen Työpajayhdistyksen kustantamaa Karoliina Koskisen ja Marja Hautaluoman toimittamaa "Valmennuksessa erilainen oppija - Välineitä työ- ja yksilövalmennukseen" (2009) -kirjasta peräisin olevia itsearvioinnin teemoja, jotka puutyöpajan ohjaaja on katsonut tärkeiksi.

Lomakkeen suunnitteluprojekti alkoi toukokuussa 2012. Työt lähtivät liikkeelle yhteispalaverilla, johon otti osaa puutyöpajan ohjaaja sekä Järvenpään

nuorisokeskuksen päällikkö. Tapaamisessa sovittiin aikataulusta sekä työnjaoista minun ja puutyöpajan ohjaajan välillä. Puutyöpajan ohjaaja kehittää kysymykset itsearviointi- ja palautelomakkeeseen sekä sanoitukset mittarille. Sanoituksella tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan mittarin numeroa vastaavaa sanallista vastiketta. Minä kehitän arviointivihjeet mittarille, ja ulkoasun suunnittelu tehdään yhdessä ohjaajan kanssa, kun tutkimustulokset ovat käsiteltävissä muodossa.

Opinnäytetyötäni varten haastattelen kolmea nuorten parissa työskentelevää, työssään itsearviointilomaketta käyttävää työntekijää asiantuntijoina. Haastattelussa etsin tietoa, minkälainen on selkeä ja toimiva itsearviointilomake Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle.

Teoriapohjana opinnäytetyössäni käytän tietoa kyselyn ja lomakkeen kehittämisen tietoa. Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet ovat itsearviointi ja itsereflektio sekä tavoitteellinen arviointi. Käsitteet liittyvät keskeisesti työpajalla työskenteleviin nuoriin, joille lomake suunnitellaan. Itsearviointi on oman toiminnan, tavoitteiden sekä toimintatapojen havainnoimista (Kilpinen, Salmio, Vainio & Vanne 1995, 16). Itsereflektio liittyy nuoren omaan pohdintaan itsestä ajattelevana subjektina (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2007, 33 – 34). Tavoitteellinen arviointi on nuoren elämäntavoitteiden toteutumiseen liittyvää arviointia itsearviointilomakkeen tietojen perusteella. Kun arvioinnit on jaettu kolmeen osaan, on mahdollista nähdä, onko mahdolliset välitavoitteet saavutettu. (Järvikoski & Härkäpää 168.)

Tämä opinnäytetyö alkaa luvussa kaksi niiden käsitteiden avaamisella, jotka esiintyvät työssäni. Kerron myös tavoitteellisesta arvioinnista Kuntoutuksen perusteiden kirjan avulla, jonka ovat toimittaneet Järvikoski sekä Härkäpää. Luvussa kolme kerron, kuinka itsearviointilomakkeen kysymykset sekä mittari kehitettiin ja kuinka niille toimitettu esitestaus onnistui ja minkälaista palautetta siitä tuli. Luvussa neljä kerron, kuinka kehitin mittarin arviointivihjeet ja esittelen esimerkin teemasta tarkkaavaisuus ja keskittyminen. Luvussa viisi kerron valitusta tutkimusmenetelmästä, haastatteluista, sisällön analyysistä sekä tutkimustuloksista. Seuraavaksi esittelen itsearviointilomakkeen ulkoasun suunnittelun lopputuloksia sekä kerron ulkoasulle toteutetusta esitestauksesta. Lopuksi pohdin opinnäytetyöprosessiani ja saavutettua lopputulosta.

1.1 Opinnäytetyön tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoite

Opinnäytetyössä käytetään yhtä pääkysymystä.

1. Minkälainen on toimiva ja selkeä itsearviointilomake Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle?

Tutkimuksen tavoite on saada asiantuntijahaastatteluiden avulla selville, minkälainen lomake olisi mahdollisimman selkeä ja toimiva Järvenpään nuorisokes-

keskuksen puutyöpajan nuorille. Tutkin asiantuntijoiden käsityksiä hyvästä itsearviointilomakkeesta, ja käymme läpi heidän käyttämiänsä itsearviointilomakkeita. Asiantuntijoiden käyttämistä lomakkeista kerron lisää luvussa 5.2.

1.2 Järvenpään nuorisokeskus ja sen asiakkaat

Työelämäyhteytenä toimii Järvenpään nuorisokeskuksessa sijaitseva puutyöpaja ja sen ohjaaja. Nuorisokeskus sijaitsee Järvenpäässä. Järvenpään nuorisokeskuksessa keskiössä on ammatillinen kuntoutus. Järvenpään nuorisokeskus tarvitsee palveluiden koordinoitua varten tietoja asiakkaan toimintakyvystä ja valmiuksista. Itsearviointilomaketta suunnitellessa täytyy ottaa huomioon Järvenpään nuorisokeskuksen tavoitteet saada asiakas sijoitettua kouluun tai työelämään. Tähän ammatilliseen kuntoutukseen liittyy myös selviytykset asiakkaan vahvuuksista ja heikkouksista, jotka edistävät tai estävät asiakkaan mahdollista sijoittumista yhteiskuntaan.

Järvenpään nuorisokeskuksen etsivän nuorisotyön tekijän (henkilökohtainen tiedonanto 19.6.2012) mukaan asiakkaat puutyöpajalla ovat 16–25-vuotiaita järvenpääläisiä, työttömiä nuoria. Lähettävinä tahoina toimivat TE-toimisto (kuntouttava työtoiminta, työharjoittelu), sosiaalitoimisto, toisen asteen koulut (työharjoittelu), puolustusvoimat ja siviilipalvelus, vanhemmat tai kaverit. Jotkut asiakkaat hakeutuvat pajatoimintaan omin avuin.

1.3 Järvenpään nuorisokeskuksen palvelut ja ammatillinen kuntoutus

Nuorisokeskuksen ohjaamon palveluihin kuuluvat nuoren henkilökohtainen palvelutarpeen kartoitus sekä avustaminen mahdollisissa tukitoimissa (Järvenpää 2012). Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena ei ole pelkän työkyvyn kehittäminen tai palauttaminen aikaisemmalle tasolle, vaan saaminen ohjattua sopivaan työhön (Järvikoski & Härkäpää 2011, 125). Järvenpään kaupungin Nuorisokeskuksen palvelut sisältävät ohjaamon palveluohjauksen, etsivän nuorisotyön, nuorten työpajat, nuorten terveydenhuollon palvelut, joustavan opetuksen 9. luokan ja numeronkorotus-luokan. Muita nuorisokeskuksen palveluita ovat yksilöohjaus, uraohjaussuunnitelman laatiminen, palvelutarpeen kartoitus ja jatko-ohjaus, opiskelu- ja työpaikan haussa avustaminen, oppisopimus, työharjoittelu ja työkokeilu, yritys- ja järjestöyhteistyö, työpajatyökentely, koulutuskokeilut, opiskeluvälineiden lisääminen, peruskoulun päätötodistuksen numeroiden korotus, avustaminen palvelu- ja tukiverkostossa, opiskelijaterveydenhuollon palvelut, sosiaalinen vahvistaminen ja elämänhallinnan taitojen lisääminen. (Järvenpää 2012.) Kuten Järvikoski ja Härkäpää (2011, 60-61) ovat selvittäneet, ammatillista kuntoutusta on tehdä tutkimuksia asiakkaan terveydentilasta ja asiakkaan soveltuvuudesta opiskelu- ja työelämään, osoittaa asiakas työ- ja koulutuskokeiluihin sekä antaa ohjausta ja neuvontaa työhön ja opiskeluun liittyvissä seikoissa.

Puutyöpajan ohjaaja tarvitsi käyttöönsä toimivan itsearviointilomakkeen, jonka avulla nuori tutustuu omiin tarpeisiinsa, haasteisiin ja kehitykseensä. It-

searviointilomake käytäisiin läpi nuoren kanssa henkilökohtaisesti, ja se toimi siten keskustelun pohjana. Itsearviointilomakkeen lisäksi ohjaaja toivoo saavansa arviointivihjeet itsearviointinnissa käytettävää mittaria varten, jolloin epäselvissä tapauksissa he pystyisivät osoittamaan asiakkaalle realistisen tilanteen. Itsearviointinnissa osa asiakkaista saattaa arvioida itsensä ylä- tai alakanttiin. Jotta pajatoiminnassa saatava mahdollinen kehitys näkyisi nuorella asiakkaalla, on itsearviointi ja itsereflektio oltava realistista ja niistä on saatava rehellistä palautetta.

2 ITSEARVIOINNIN TEORIA

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyössäni esiintyvät keskeiset käsitteet sekä kerron, miksi itsearviointi kannattaa suorittaa osissa.

2.1 Itsearviointi

Itsearviointi perustuu humanistiseen ihmiskäsitykseen ja itseohjautuvuuden periaatteeseen; itsearviointin perimmäisenä lähtökohtana on usko ihmisen omaan kykyyn ratkaista itseään koskevia asioita. Itsearviointilomakkeella voidaan havainnoida subjektin ajatuksia ja tunteita. Arviointilomakkeita on erilaisia eri yhteyksiin. Itsearviointi voi kohdistua subjektin omaan toimintaan, sen tavoitteisiin ja toimintatapaan. Itsearviointi voi nostattaa tietoisuuteen asioita, jotka muuten voisivat jäädä arkipäiväisissä toiminnoissa huomaamatta. (Kilpinen ym.1995, 16.)

Itsearviointin tehtävä on tukea yksilötasolla tapahtuvaa oppimista, toiminnan kehittämistä ja arviointia. Itsearviointi edistää myös sosiaalista sitoutumista toimintaan sekä sen kehittämiseen, vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttaa ylläpitämään motivaatiota. (Kilpinen ym. 1995, 17.) Itsearviointi suuntaa muutosta. Se antaa tietoa päätöksenteon perustaksi ja auttaa tunnistamaan muutosta vaativia ongelmia. (Heikkinen ym. 2007, 17.)

2.2 Reflektio

Reflektiivisyydellä tarkoitetaan filosofiassa perinteisesti sitä, että ihminen, ajatteleva subjekti, kohdistaa huomionsa tavanomaisten ajattelunsa kohteiden sijaan itseensä ajattelevana objektina. Hän tarkastelee kokevana olentona omia ajatussisältöjään sekä kokemuksiaan. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä 2007, 33 - 34.) Reflektion avulla voidaan oikaista uskomuksiimme sisältyviä vääristymiä. Kriittisessä reflektiossa arvostellaan ennako-oletuksia, joille uskomuksemme perustuvat. (Mezirow 1995, 17.) Kun reflektiota sovelletaan päätöksentekoon, se tulee harkitsevan toiminnan oleelliseksi osaksi (Mezirow 1995, 23). Elämä koostuu valinnoista. Nuoruusiässä tehdyillä valinnoilla on usein kauaskantoisia seurauksia elämänkulussa. (Hämäläinen 2007, 46.)

2.3 Tavoitteellinen arviointi

Puutyöpajan ohjaaja käy asiakkaan kanssa itsearviointilomakkeen läpi (jokaisessa vaiheessa) kahdenkeskisessä keskustelussa. Ihme (2009, 157) kirjoittaa, että arviointilomaketta voi käyttää arviointikeskustelussa ja että arviointia varten tarvitaan arviointivälineitä. Arviointivälineenä tässä toimii itsearviointilomake. Lomake on asiakirjapohja, joka saattaa sisältää täyttämistä ohjaavia merkintöjä sekä tietoa (Aalto, Peltomäki & Westermarck 2007, 250). Tavoite on muutosprosessi, jonka osallistuva asiakas haluaa saavuttaa (Järvikoski & Härkäpää 2011, 194).

Arvioinnit on jaettu kolmeen vaiheeseen Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalla. Arvioinnit alkavat alkuarvioinnilla, asiakassuhteen keskivaiheilla on keskiarviointi ja asiakassuhteen lopussa on loppuarviointi, jonka lisäksi asiakkaat antavat pajatoiminnalle palautetta. Kolmeen osaan asetettu arviointi liittyy kuntoutumisprosessin näkyväksi saamiseen. Tavoitteet kannattaa jakaa useammaksi vaiheeksi, jotta toiminnassa hahmottuu väli- ja päätavoitteet ja jotta saadaan aikaan onnistumisen tunteita ja ponnistelun halu. (Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 81.) Järvikoski ja Härkäpää (2011, 194) kirjoittavat, että välitavoitteiden toteutumisen arviointi jäsentää kuntoutusprosessin sopiviksi ajanjaksoiksi.

Puutyöpajan ohjaaja arvioi kuntoutumista asiakkaan kanssa vertaamalla itsearviointilomakkeita keskenään. Kuten Järvikoski ja Härkäpää (2011, 194) toteavat, välitavoitteiden tulee olla arvioitavissa selkeiden kriteerien avulla. Kuntoutujan pystyvyyden tunnetta vahvistaa, jos välitavoitteiden saavuttaminen on mahdollista tulkita kuntoutujan oman toiminnan tulokseksi. Kuntoutusmotivaation kannalta on tärkeää, että tavoitteet tukevat kuntoutujan elämäntavoitteiden toteutumista. Tärkeää on myös pystyä osoittamaan yhteydet toteutuneisiin tavoitteisiin. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 168.)

Alkuarvioinnissa keskitytään asiakassuhteen sisällön luomiseen ja haasteiden näkyväksi tekemiseen, keskiarvioinnissa tarkistetaan, ovatko valitut interventiot olleet oikeat ja loppuarvioinnissa nähdään saavutettu lopputulos.

3 ITSEARVIOINTILOMAKKEEN LÄHTÖASETELMAT

Tässä luvussa kerron teemoista, joiden sisälle kysymykset on laadittu sekä lomakkeessa käytettävästä mittarista, ja esitestauksesta, joka kysymyksille ja mittariin tehtiin.

3.1 Kysymykset

Työpajan ohjaaja laatii kysymykset työsuhteensa aikana saamiensa kokemusten perusteella. Kysymykset on jaettu kuuteen teemaan, joista neljä on otettu Valtakunnallisen Työpajayhdistyksen lomakkeesta: keskittyminen ja tarkkaavaisuus, lukeminen ja laskeminen, sosiaaliset vuorovaikutustaidot sekä elä-

mänhallinta. Seuraavat kaksi teemaa lisättiin toimeksiantajan pyynnöstä: terveydentila sekä opiskelu- ja työelämävalmiudet. Puutyöpajan ohjaajan (haastattelu 18.5.2012) mukaan, minä-muoto helpottaisi asioiden sisäistämistä. Minä-muoto auttaisi myös hahmottamaan kysymyksen kohdistuvan subjektiin, mikä vahvistaa itsereflektiota. Jokainen kysymys tehtiin tähän muotoon.

3.2 Mittari

Itsearviointilomakkeessa itsereflektio tapahtuu mittarin avulla. Kuten Metsämuuronen (2000, 12) kirjoittaa, alkaa mittarin kehittäminen yksinkertaisimmillaan hyvin jäsennellyillä kysymyksillä, joihin halutaan vastaus. Asiakas arvioi itseään porrastetulla mittarilla, joka on sanoitettu mahdollisimman kuvaavasti mittarin numeroa vastaavaksi. Kuten Vilka (2005, 81) kirjoittaa, kyselylomakkeen tulee mitata juuri sitä, mitä sen teoreettisilla käsitteillä väitetään mittaavan, ja käytettyjen käsitteiden tulee olla vastaajan ymmärrettävissä. Mitattavat teemat on operationalisoitu mitattaviksi, tästä kerron luvussa 4.1.

Valtakunnallisen Työpajayhdistyksen itsearviointilomakkeessa on mittari asteikolla: 1–3, joka on sanoitettu: tarvitsen valmennusta (1), tarvitsen jonkin verran valmennusta (2) ja suoriudun hyvin (3). Puutyöpajanohjaaja toivoi, että mittari olisi laveampi, jotta arvioitava tuen tarve näkyisi selkeämmin. Numeroiden hän toivoi olevan sanallisesti symboloitu mahdollisimman positiivisiksi. Ohjaajan toive mittarille on asteikolla 1–4. Numeroille annetaan seuraavat sanalliset symbolit: (1) Vaatii valmennusta, (2) vaatii hieman valmennusta, (3) suoriudun hyvin, (4) suoriudun mahtavasti!

3.3 Kysymysten sekä mittarin esitestaus

Esitestaus tehtiin 26.6.2012 kuudelle Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalla olleelle nuorelle. Esitestauksessa testattiin kysymysten sekä mittarin ymmärrettävyyttä. Testaus kohdistuu itsearviointilomakkeen versioon 1.0, joka on viisisivuinen ja sisältää 35 kysymystä. (Liite 1.)

Esitestauksen toimitti puutyöpajanohjaaja. Esitestausarviointina tehtiin loppuarviointi. Kysymyksissä tai mittarin käytössä ei ollut huomattavia ymmärtämisen ongelmia.

Vain palauteosio sai kritiikkiä ohjaajalta (kuva 1). Vastausvaihtoehtoina käyttämäni `kyllä ja ei`, toivottiin vaihdettavaksi symboliseen mittariin. Vastausvaihtoehdot `kyllä ja ei` olivat liian jyrkkiä kertomaan mielipidettä pajatoinnasta. Keskustelussa päädyttiin kehittämään mittari, jonka täyttäminen ei perustuisi suoraan vastaukseen vaan vastausvaihtoehdot olisivat ennemminkin suuntaa antavia, mikä antaisi nuorelle enemmän vaihtoehtoja vastaukseen. Tilapäiseksi mittariksi asetettiin suorakaide, jonka oikea pääty oli positiivinen ja vasen pääty negatiivinen (kuva 2). Mittaria käytettiin siten, että nuori rastittaa lähinnä omaa mielipidettään olevan kohdan suorakaiteessa. Ohjaaja halusi

myös, että palautteen voisi antaa anonyymisti. Päätettiin, että palaute tullaan irrottamaan loppuarviointilomakkeesta ja annetaan erillisenä lomakkeena.

Palaute:

1. Saan pajalta neuvoa ja tukea tekemiini valintoihini

KYLLÄ EI

Kuva 1 Kritiikkiä saanut 1.0 palautelomakkeen vastausvaihtoehto

1. Saan pajalta neuvoa ja tukea tekemiini valintoihini?

Kuva 2 Suorakaidemittari versiosta 2.0

Itsearviointilomake versio 2.0 ja arviointivihjeet versio 1.0 jäivät tämän testauksen jälkeen käyttöön puutyöpajalle.

4 TIEDOSTA MITTARIKSI

Tässä luvussa kerron, kuinka kehitin arviointivihjeet.

Arviointivihjeiden rakentaminen liittyy itsearvioinnissa käytettävään neliportaiseen mittariin. Kyselylomaketta rakentaessa tutkija joutuu usein tilanteeseen, jossa asiat eivät ole mitattavassa muodossa. Tällöin tutkija joutuu operationalisoimaan mitattavat käsitteet. (Valli 2001, 101.) Vilka (2005, 81) kirjoittaa, että tutkittava asia voi olla mikä tahansa teoreettinen asia, jos sen pystyy muuttamaan mitattavaan muotoon. Seuraavaksi olen operationalisoinut teemat teorian pohjalta.

Keskittyminen ja tarkkaavaisuus

Tarkkaavaisuuden keskeisin muoto on valikoiva tarkkaavaisuus, mutta se voi olla myös jaettua. Usein meidän täytyy samanaikaisesti jakaa tarkkaavaisuus monen kohteen tai suorituksen välillä. (Näätänen, Niemi, Laakso & Peltola 2004, 19.) Kiinnittämällä huomion keskittymiseen voi selviytyä entistä nopeammin yksittäisistä tehtävistä. Keskittyminen on menestyksen avain myös opiskelussa. (Kindersley 1995, 54.)

Lukeminen ja laskeminen

Puhuttu sekä kirjoitettu kieli ovat kielen tärkeimmät ilmenemismuodot. Lukemisen tärkein tarkoitus on ymmärtämisprosessi eli tulkinta. Ymmärtämisen vähimmäisvaatimuksena voi pitää tekstin yksinkertaisten tosiasioiden tunnistamista. Hyvään lukutaitoon kuuluu olennaisesti myös lukunopeus. Muistilla on myös tärkeä osa lukemisessa. (Herajärvi 2002, 19 – 22.) Lukeminen edellyttää päätelmien tekemistä sekä asian ymmärtämistä (Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 71).

Lukujonon luettelemisen taidot, lukumäärän laskemisen taito, jossa laskemisessa käytetään hyväksi lukujonon luettelemisen taitoa, ja numerosymbolien hallinta muodostavat laskemisen taitoryppään (Taitojen kehityksestä n.d.). Laskutaidon avulla pystyy tehostamaan elämänalueiden eri toimintoja (Kindersley 1995, 84). Lukivaikeudet liittyvät noin 40 prosentilla myös matematiikkaan, mutta vaikeuksia matematiikassa voi esiintyä ilman lukivaikeuttakin (Hintikka 1998, 123).

Sosiaaliset vuorovaikutustaidot

Aktiivinen kuunteleminen, toisen ihmisen tunteiden arvioiminen ja hyväksyntä, empatia ja jämäkkyys ovat sekä sosiaalisia taitoja että vuorovaikutustaitoja (Kalliopuska 1998, 4). Esimerkiksi tervehtiminen on sosiaalinen taito. Yksilö on sosiaalisesti taitava, kun vuorovaikutus koetaan persoonallisesti myönteiseksi. Tästä voidaan arvioida, onko käytös tilanteeseen sopivaa tai yleisesti oikeaa. (Kalliopuska 1998, 8.) Sosiaalisiin taitoihin kuuluu myös kyky liittyä uusiin ryhmiin ja saada ystäviä (Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 103).

Elämänhallinta

Yksilön keinoja vastata elämässä esiintyviin haasteisiin kutsutaan hallinta- tai selviytymiskeinoiksi (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vidjeskog 2004, 146). Selviytyessään tai onnistuessaan yksilö voi tuntea kompetenssia elämänsä eri osa-alueilla. Hallinnan kokemuksella on merkitystä sen kannalta, millaisia valintoja ihminen elämässään tekee ja millaisia tavoitteita hän itselleen asettaa. Jos ihminen uskoo, että hän pystyy omalla toiminnallaan saamaan aikaan itselleen tärkeitä ja arvokkaita tuloksia, hän alttiimmin toimii ja käyttää voimavarojaan tavoitteen saavuttamiseksi. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 131.) Elämätilanteissa, kuten opiskelussa tai työnhaussa, ihminen tarvitsee strategioita elämänsä kokonaisuuden hallintaan. Elämänhallinta on nykyäskäytännön mukaan opittu ajattelu- ja toimintatapa, johon voidaan vaikuttaa myös koulutuksella. (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vidjeskog 2004, 147.)

Terveydentila

Terveyteen liittyviin tekijöihin kuuluu oireiden haittaavuuteen ja sairauden ennusteeseen liittyvät tekijät (Järvikoski & Härkäpää 2011, 137). Terveellinen ruokavalio, joka sisältää runsaasti kasviksia, vähän tyydyttynyttä rasvaa ja suolaa ja runsaasti kuitua, vitamiineja ja hivenaineita, kohentaa terveyttä (Pietinen 2005, 73). Säännöllinen liikunta on hyvään ravitsemukseen rinnastettava fyysisen ja henkisen terveyden osatekijä, joka lisää toimintakykyä ja vähentää enneaikaista kuolleisuutta (Vuori 2005, 78). Hyvän yön antama päiväviireys on toimintakyvyn tärkeä perusta. Univaje ilmentyy heikkona vireytenä eli päiväväsyyksinä (Hyyppä & Kronholm 2005, 89). Alkoholin käyttöön liittyy vakavia terveyshaittoja, joiden määrä ylittää selvästi alkoholin myönteiset terveysvaikutukset. Kielteisten ja myönteisten vaikutusten määrä riippuu kokonaiskulutuksesta. (Mustonen & Simpura 2005, 105.)

Opiskelu- ja työelämävalmiudet

Opiskelu vaatii välttämättä jossain määrin oppimisen sisältöä ja opiskelutapoja koskevaa päätöksentekoa (Front 2003, 129). Ilman jatkuvaa pyrkimystä uuden oppimiseen emme kykenisi selviämään yhteiskunnan asettamista alati kasvavista haasteista (Leinonen 2003, 17). Pystyäkseen toteuttamaan tehtävänsä aktiivisena tiedonrakentajana oppilaan on oltava tietoinen omasta oppimisestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä ja kyettävä ohjaamaan oppimistaan haluamaansa suuntaan (Kinnunen 2000,45).

Työntekijä, jolla on hyvät työelämätaidot, tiedostaa paitsi oman vastuunsa myös velvollisuutensa sekä oikeutensa (Aarnikoivu 2010, 30). Urahallintataitoihin kuuluvat ammatinvalintataidot, työnhakutaidot sekä työelämään kiinnittymisessä tarvittavat taidot. Ammatinvalinta- ja urasuunnittelutaitoihin kuuluu kyky tunnistaa kiinnostuksen kohteet, valmiudet ja mahdolliset esteet. (Aarnikoivu 2010, 41.) Työ ja työssä käyminen auttavat ihmistä jäsentämään myös aikaa (Himberg, Laakso, Näätänen, Peltola, Vidjeskog 2000, 116).

5 ARVIOINTIVIHJEIDEN SUUNNITTELU

Tässä luvussa kerron kuinka suunnittelin arviointivihjeet itsearviointilomakkeessa olevaan neliportaiseen mittariin.

Kun yksittäisen teeman kysymykset sekä operationalisoidut teemat alkoivat olla tuttuja, ryhdyin arviointivihjeiden kehittämiseen. Arviointivihjeiden suunnittelu lähti ensin huonoimman eli 1:n (vaatii valmennusta) ja parhaimman eli 4:n (suoriudun mahtavasti!) sisällön rakentamisesta. Kun olin kehittänyt raamit puitteille, joiden sisällä arviointivihjeitä suunnittelen, oli helpompi

edetä kahteen keskinumeroon (2 ja 3). Suoritin jokaisen teeman arviointivihjeiden kehittämisen samalla tavalla.

Tässä esittelen kaksi esimerkkiä portaasta 1 `tarkkaavaisuus ja keskittyminen` -teemassa, jonka sisällä ovat kysymykset: seuraan suullisia ohjeita, olen huolellinen, saan aloittamani työt valmiiksi, huolehdin tavaroistani, annan muille työrauhan, keskityn työhöni, olen oma-aloitteinen, onko sinulla todettu keskittymisen vaikeutta? Muut arviointivihjeet on luettavissa liitteestä 7.

Suullisten ohjeitten seuraaminen tuottaa hankaluuksia, ja minun on myös vaikeaa muistaa ne. Keskittymiseni häiriintyy helposti työtä tehdessäni. Aiheutan omalla käytöksellä myös toisten keskittymisen hankaloitumista. Mielestäni on haastavaa saada annettu työtehtävä loppuun suoritettua. En ole huolellinen eri työvaiheissa/ tavaroiden tai lomakkeiden kanssa. En jaksa siivota jälkiäni. En ole oma-aloitteinen.

Kuva 3 Arviointivihjeet (vaatii kehittämistä) porras yksi

Seuraavaksi on esimerkki portaasta (4) samasta teemasta.

Ymmärrän suullisia ohjeita ja muistan ne. Suoriudun annetuista tehtävistä moitteettomasti. Pystyn vaativissa tehtävissä ylläpitämään keskittymistäni. Annan toisille työrauhan. Saan aloittamani työn loppuun määräajassa. olen huolellinen eri työvaiheissa, ja saan tavarat paikoilleen sekä täytettyä myös lomakkeet. Siivoan aina jälkeni. Olen oma-aloitteinen.

Kuva 4 Arviointivihjeet (erittäin hyvä) porras neljä

Arviointivihjeet eivät ole totuus; ne ovat vain rationaaliset kehykset, joihin ohjaajat voivat vedota, jos haluavat nostaa esiin jonkin teeman tai aiheen, josta tulisi keskustella. Arviointivihjeet olen tehnyt omalla ohjaajan kokemuksellani sekä näkökulmallani.

6 NUORTEN TUEN TARVETTA ETSIMÄSSÄ

Tässä luvussa kerron, kuinka päädyin laadulliseen tutkimusmenetelmään.

6.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus. Luonteeltaan laadullinen tutkimusmenetelmä on kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto koostaan luonnollisissa tilanteissa. Menetelmässä tutkija luottaa enemmän omiin havaintoihinsa sekä vuorovaikutuksellisiin keskusteluihin tutkittavien kanssa

kuin erilaisilla mittausvälineillä saatavaan tietoon. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, näin haastateltavien omat näkökulmat pääsevät esille. (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2009, 164.)

Haastattelin kolmea nuorten ohjaajaa asiantuntijoina, jotka käyttävät työssä itsearviointilomaketta. Keräsin haastatteluaineiston lisäksi heidän työssään käyttämänsä itsearviointilomakkeet. Näytin näitä kerättyjä itsearviointilomakkeita haastatteluissa, antaakseni perspektiiviä erilaisista itsearviointilomakkeista haastateltaville. Näistä lomakkeista kerron lisää luvussa 6.2. Pyysin heitä laittamaan merkintöjä toimivista ja selkeistä kohdista omiin lomakkeisiinsa. Näiden merkintöjen avulla, joita asiantuntijoilta lomakkeisiin keräsin, muokkaan myös Järvenpään nuorisokeskuksen itsearviointilomaketta.

Haastateltavista yhden löysin Hämeen ammattikorkeakoulussa opiskelevan opiskelijatoverini kautta, yhden haastateltavan löysin tutun entiseltä työpäikältä ja yksi haastateltavista on entinen esimieheni. Päädyin suorittamaan haastattelut yksilöhaastatteluina, jotta pystyisin pääsemään mahdollisimman lähelle haastateltavaa henkilöä ja hänen subjektiivisia mielipiteitään, jotka ovat tässä tutkimuksessa erittäin tärkeitä. Halusin myös minimoida väärinymmärrykset kysymysten asettelussa ja saada aikaan kehittävän keskustelun.

Kaikilla kolmella haastateltavalla on vahva tausta ymmärtää nuoren tarpeita sekä heidän lomakekäyttämistään. Haastattelut ovat teemahaastatteluita, sillä haastattelun aihepiirit ovat tiedossa. Vilkka (2005, 109) painottaa kirjassaan, että laadullisen aineiston keräämisessä on tavoitteena ennemminkin sen laajuus kuin määrä, ja on myös tärkeää, että tutkija pystyy tulkitsemaan kohderyhmän kokemuksia, joista he käsityksensä muodostavat. Olen itse toiminut nuorten parissa kuntouttavana työpajaohjaajana kaksi vuotta, ja toimen aikana työssäni käytin myös itse itsearviointilomakkeita. Kerään tutkimusaineiston ymmärtääkseni ilmiötä ammattilaisen näkökulmasta. Kuten Vilkka (2005, 126) kirjoittaa, aineiston tarkoitus on olla apuväline tulkinnan muodostamisessa.

Laadin teemahaastatteluita varten varmuuden varalta myös ohjaavan kysymyslistan, jotta saan haastateltavan lämmiteltyä tutkittavan aiheen pariin. Kysymykset toimivat myös etukäteistietona siitä, mitä asioita tullaan käsittelemään. Oma henkilökohtainen kokemukseni on, että haastateltavat ovat rentoutuneempia, kun heillä on lävitse käytynä jonkinlainen brosyryri haastattelun sisällöstä. Laadittu kysymyslista on liitteessä 3. Teemahaastattelussa haastateltajan tehtävä on pitää haastateltava ennalta sovitun teeman piirissä (Vilkka 2005, 103).

6.2 Asiantuntijahaastattelut

Tässä luvussa kerron, keitä haastattelin ja kuinka haastattelut etenivät.

Tutkimusongelmasta riippuen on mielekästä valita haastateltavat asiantunteumuksen perusteella, jolloin on tärkeää, että haastateltavalla on omakohtaisia kokemuksia tutkittavasta asiasta (Vilka 2005, 114). Asiantuntijuuden voi saavuttaa eri perustein: se voi perustua joko teoreettiseen tai käytännön kautta hankittuun kokemuseräiseen tietoon tai näiden kombinaatioon (Kilpinen, Salmio, Vainio & Vanne 1995, 90). Haastateltavani ovat kokeneita työntekijöitä nuorten parissa ja olivat käyttäneet itsearviointilomaketta työssään yli neljä vuotta.

Haastattelut suoritettiin haastateltavien työpaikoilla, jotta heidän ei tarvitsisi liikkua omalta työmaaltaan ja jotta he tunsivat olonsa mahdollisimman rennoiksi haastattelun aikana. Haastattelun päätin pitää puolitoistatuntisena. Puolituntia varasin haastattelutilaan asettumiseen, tutustumiseen sekä teema-alueiden ja kysymysten läpikäymiseen, tunnin varasin itse haastatteluun. Näin tärkeäksi teemojen yhdessä läpi käymisen, sillä sen avulla saisin asiantuntijat viritettyä oikeaan tunnelmaan.

Ensimmäinen haastateltava on nuorten työpajan työnjohtaja Teija Lastu Uusi-verstailta, minun entinen esimieheni, joka on toiminut nuorten parissa 15 vuotta. Itsearviointilomake, jota hän työssään käyttää, on nimeltään kuntouttavan työtoiminnan arviointi. Arviointikysely on monisivuinen, minkä vuoksi keskityimme vain itsearviointiosuuteen. Lomake on Helsingin kaupungin sosiaaliviraston. Itsearviointilomakkeessa kysytään asiakkaan tavoitteita työtoimintaa kohtaan, asiakkaan tämänhetkistä työkykyä, suunnitelmia tulevaisuudelle ja koulutustarpeita. Itsearviointilomaketta Lastu on käyttänyt työssään neljä vuotta. Hänet haastattelin ensimmäisenä kesällä 2012. Toinen haastateltava on 4H-yhdistyksen nuorten työpaja Tikissä toimiva työsuunnittelija Suvi Heikkilä, joka on toiminut nuorten parissa noin kahdeksan vuotta. Itsearviointilomake, jota hän työssään käyttää, on nimeltään perustietolomake, joka on kaksisivuinen. Lomake on Hämeenlinnan 4H-yhdistyksen. Itsearviointilomakkeessa kysytään koulutustaustaa, työtaustaa, työelämään liittyviä tavoitteita ja työllistymismahdollisuuksia. Itsearviointilomaketta hän on käyttänyt neljä vuotta. Kolmas haastateltava on Jaana Lintumäki, Nuorten luotsi -hankkeen vastaava, joka on toiminut nuorten parissa 14 vuotta. Hänen käyttämällään itsearviointilomakkeella ei ole nimeä. Lomake on Hämeen Seudun Työvalmennus Luotsin itsearviointilomake, joka on yksisivuinen. Itsearviointilomakkeessa kysytään työilmapiiristä, keskittymiskyvystä sekä vuorovaikutustaidoista. Itsearviointilomaketta hän on käyttänyt työssään viisi vuotta. Jälkimmäiset haastattelut tehtiin syyskuussa 2012.

Haastattelut olivat onnistuneita ja antoivat kattavan kuvan haastateltavien asiantuntemuksesta. Ensimmäisen haastattelun sain tehtyä ennen kesälo-masesonkia. Tämä oli hyvä asia, koska sain harjoiteltua litterointia kesän aikana. Ensimmäinen haastattelu oli näistä kolmesta haastavin. Hankaluutena paljastui seikka, ettei haastateltava pystynyt vertailun avulla perustelemaan omia mielipiteitään. Seuraavissa haastatteluissa asiantuntijat pystyivät jo perustelemaan vastauksiaan vertaillessaan omaa käytössä olevaa itsearviointilomaketta toisen asiantuntijan käyttämään. Kahdessa viimeisessä haastattelus-

sa pidin esillä haastateltavilta saatuja itsearviointilomakkeita, joita haastattelut pystyivät vertailemaan.

Kolmannen haastattelun aikana monet itsearviointilomakkeen sisältöä koskevat aiheet alkoivat toistaa itseään. Minulle tämä kylläntyminen merkitsi sitä, että olin löytänyt itselleni oikeat asiantuntijat haastateltavaksi. Asiantuntijoilla oleva tieto on siis hyvin samankaltaista, josta saa johtopäätöksen siihen, että tieto on yleisesti pätevää.

Haastatteluita varten pyysin nimenkäyttöluvan (liite 4). Haastattelut taltioitiin nauhoittamalla ne mp3-soittimeen.

6.3 Haastatteluiden litterointi ja analyysi

Tutkimusaineiston kerättyään tutkija muuttaa aineiston muotoon, jossa hän voi sitä tutkia. Haastatteluaineiston kohdalla se tarkoittaa nauhoitusten purkamista tekstimuotoon eli litteroimista. (Vilka 2005, 115.) Kun kyseessä on minulle tuttu tutkittava asia, ja koska ymmärrän haastateltavien kielen merkityksiä, suoritan litteroinnin vain niiltä osin, jotka ovat tutkimukselleni tärkeitä. Kuten Vilka (2005, 116) kirjoittaa, jos aineiston analyysitapa ja -välineet sekä tutkimuksen tavoite antaa myöten, tutkimusaineiston litterointi voidaan suorittaa vain osittain, vaikkapa teema-alueiden mukaan - kuitenkin niin, että merkitykset suullisissa lausumissa säilyvät.

Teemat, joihin haastattelut litteroin, liittyvät itsearvioinnissa käytettäviin kysymyksiin, vastaustapaan, mittariin sekä ulkoasuun.

Koska tutkimus tehtiin haastatteleamalla ja materiaalina on asiantuntijan antama primaaria tietoa, minun on luotettava tutkimuksessa aineistooni. Jo litteroinnin aikana jätin kirjoittamatta ne seikat, jotka eivät koske lomakkeita, ja teemoittelin aineiston suoraan niihin teemoihin, joita haastattelussa olen suunnitellut kysyväni. Tämän jälkeen etsin tyypillistä kertomusta, joka koskee tutkimusongelmaani. Vilka (2005, 140) kirjoittaa, että tutkija päättää ennen sisällön analyysiä, mistä lähtee tyypillistä kertomusta etsimään, kuitenkaan karsimatta aineistosta tärkeää informaatiota.

6.4 Tutkimustulokset

Tutkimustulokset on jaettu teemojen mukaan kysymyksiin, mittariin, vastaukseen sekä ulkoasuun.

Hyvät kysymykset ovat lyhyitä, selkeitä, järkeviä, yksinkertaisia ja avattuja. Kysymykset eivät saisi olla liian laajoja eivätkä vaikeasti ymmärrettäviä. Ylimääräisiä ja negatiivisia termejä tulee välttää. Yksi asiantuntijoista piti hyvänä sellaista kysymystä, jossa vastataan verbaalisti: ”Tekstin kirjoittamiskohdat ovat hyviä, että näkee miten hän tuottaa tekstiä.” Toinen asiantuntija oli sitä mieltä, että sellaista vastausvaihtoehtoa tulisi välttää: ”Verbaalisia vas-

tauksia vaativa kysymys on hankala, ja ehkä vaativa.” Kolmas asiantuntija ohjailisi nuorten kirjoittamismäärää vastauslaatikon koolla: ”Nuorta saattaa helpottaa laatikoiden koko siinä mielessä, ettei heille tule ajatusta että pitää kirjoittaa paljon.”

Kysymysten kronologiasta asiantuntijat olivat vahvasti samaa mieltä: jokainen korosti sitä, että on tärkeää edetä hyvässä järjestyksessä, esimerkiksi: ”Kysymysten kronologinen asettelu on tärkeää, että nuori ymmärtää kysymyksen.” Taustatietoihin perustietojen lisäksi ehdotettiin tietoa, mistä nuori tulee ja minne hän menee, ja tietoa lääkityksistä sekä työkykyä alentavista sairauksista.

Mittarin sanoituksista oltiin montaa mieltä. Samaa mieltä oltiin mittarin sanoitusten selkeydestä; niiden tulisi sopia kysymykseen. ”Jos vaihtoehdot olisi sanoitettu järkevämmin ja vaihtoehtoja olisi vähemmän, nuorelle olisi helpompaa vastata.” Hyvinä sanoituksina tulivat esiin seuraavat: aina, yleensä, harvoin, vahva alueeni, riittävän hyvin ja kaipaa parannusta. Huonoina sanoituksina nousi esiin Likert-asteikko sekä vastausvaihtoehto: `en osaa sanoa`. ”En haluaisi, että yhtenä vastausvaihtoehtona olisi: `en osaa vastata`. Silloin nuoret eivät miettisi vastausta ollenkaan.” Yksi haastateltavista piti hyvänä vaihtoehtona kohtaa, jossa voisi vastata: `en osaa sanoa`.

Hyvästä mittarista oltiin myös montaa mieltä. Kaksi kolmesta asiantuntijasta piti kolmiportaista mittaria hyvänä. ”Kolme on mielestäni tarpeeksi.” Muina vaihtoehtoina tuli neli- sekä viisiportainen mittari. Yksi piti neliportaista mittaria liian laajana. Yksi tärkeä huomautus nousi esille: ”Pikkusen häiritsisi, jos olisi kahta erilaista mittaria käytössä samassa lomakkeessa.” Myös mittarin logiikkaan otettiin kantaa: ”Kannattaa katsoa, että mittarin järkevyyttä säilyy läpi itsearviointin.”

Itsearviointilomakkeen ulkoasusta tuli yhteneväisiä vastauksia. Kaikki kolme asiantuntijaa olivat samaa mieltä vastaustavasta, raksi ruutuun - tekniikasta. ”Aina helpompaa laittaa raksia ruutuun, liian kirjoittaminen ei ole ikinä hyväksi.” ja ”Vastaamisvaihtoehtona voisi ihan hyvin käyttää ruksaamistekniikkaa. Se helpottaa vastaamista.” Kaksi kolmesta piti myös tärkeänä, että mittarin sanoitukset on ilmoitettu jokaisella sivulla: ”Jokaiselle sivulle kannattaa laittaa sanoitukset numeroille.” Ilmeni myös, ettei fontin koko saisi olla liian pientä. Virallisesta ulkoasusta oltiin kahta mieltä: toinen ei pitänyt lomaketta kehikoivasta neliöstä, kun toinen painotti virallisuutta näin: ”Minun mielestä ei haittaa että lomake on vaikeasti lähestyttävä. Tämä saakin olla vaikea. Jos tarkoituksena on itsearviointi, on sillä merkitystä. Se saattaa vaikuttaa sisältöön.”

Näiden tulosten avulla kehitettiin itsearviointilomakkeen sisältöä sekä lopullista ulkoasua puutyöpajan ohjaajan kanssa. Valmiit itsearviointilomakkeet nähtävissä liitteestä 8.

7 LOMAKKEEN ESITTELY

Tässä luvussa esittelen lopullisen itsearviointilomakkeen.

Haastatteluiden jälkeen oli aika kehittää itsearviointilomakkeen, arviointivihjeiden sekä palautelomakkeen lopullinen ulkoasu ja tehdä viimeiset muutokset sisältöön ennen taittamista. Kaikki opinnäytetyönä tehtävät osat taitettiin In-design-taitto-ohjelmalla.

Haastattelutulosten läpikäymiseen sekä ulkoasujen kehittämiseen liittyvä palaveri oli 21.11.2012 Järvenpäässä. Palaveriin osallistui puutyöpajan ohjaaja, tekstiilipajan ohjaaja sekä ohjaamon palveluohjaaja.

Muutoksia palaverissa ilmeni seuraavasti: puutyöpajan ohjaaja esitti toiveen, että jokainen uusi teema alkaisi aina uudelta sivulta. Esitestauksen jälkeen, pitempiaikaisen käytön aikana oli noussut esiin seikka, etteivät nuoret aina pysty suoriutumaan heille annetuista tehtävistä Järvenpään nuorisokeskuksessa. Tästä aiheesta lisättiin kysymys teemaan tarkkaavaisuus ja keskittyminen (kuva 6, s.16). Teemaan `opiskelu- ja työelämävalmiudet` tuli kaksi uutta kysymystä, jotka ovat avoimia kysymyksiä. Pitempiaikaisessa käytössä huomattiin, ettei tavoitteita ja haasteita ollut muistettu asettaa kysymyksiin lainkaan (kuva 7).

7.1 Itsearviointilomakkeen mittari

Mittari pysyi neliportaisena, mutta sen numeroita kuvaavat sanoitukset muuttivat osin nimiään. Haastattelut osoittivat, että mittarin tulisi olla selkeä siten, että sanoitukset sopivat kysymyksiin. Aikaisemmin käytössä ollut mittarissa olleet (1) Vaatii valmennusta, (2) vaatii hieman valmennusta, (3) suoriudun hyvin, (4) suoriudun mahtavasti! Muutettiin: (1) vaatii kehittämistä, (2) suoriudun tuen avulla, (3) riittävän hyvin, (4) vahva alueeni. Tutkimuksissa nousi esiin erittäin hyvä vastike numerolle 4 (vahva alueeni), ja otimme sen käyttöön. Vastike numerolle 3 (riittävän hyvin) nousi esiin tutkiessamme asiantuntijoilla käytössä olevia mittareiden sanoituksia.

7.2 Itsearviointilomakkeen kysymykset

Valli (2001, 100) kirjoittaa, että kysymysten järjestystä miettiessä on hyvä laittaa helpot kysymykset lomakkeen alkuun ”lämmittelykysymyksiksi”. Kuten haastatteluissa tuli ilmi, kannattaa lähteä liikkeelle perustiedoista. Tässä lomakkeessa on otettu huomioon pajaohjaajan tarvitsemat peruseikat esimerkiksi nimi, päivämäärä, purkupäivämäärä & puumerkki, paja ja aloituspäivämäärä. Ohjetekstien avulla helpotetaan lomakkeen täyttöä ja varmistetaan, että asiakirjaan kirjoitetaan tarvittavat tiedot (Aalto ym. 2007, 257).

Esitestaustilomakkeesta puuttuivat tiedot työsuhteesta. Tässä lomakkeessa ne ovat, kuten ovat lomakkeen täyttövaiheetkin (alku-, keski- ja loppuarviointi),

rastitettavina vastausvaihtoehtoina. Haastatteluissa nousi esille, että vastausvaihtoehtona kannattaa käyttää raksi ruutuun -tekniikkaa. Aalto (2007, 258) kirjoittaa, että merkkiruudun tulisi sijaita sarkainkohdassa siihen liittyvän tekstin vasemmalla puolella.

ITSEARVIOINTILOMAKE

Nimi: _____

Päivämäärä: _____

Purkupäivämäärä ja puumerkki _____

Paja: _____ Aloituspv: _____

Alkuarviointi Keskiarviointi Loppuarviointi

Kuntouttava työtoiminta Työkokeilu

Kuva 5 Perustiedot

Kysymykset pysyivät samoina kuin versiossa 2.0 lukuun ottamatta kolmea kohtaa, jotka lisättiin tuottamaan tarkempaa tietoa asiakkaasta. Tarkkaavaisuus ja keskittyminen -teemaan lisättiin kysymys nro 3.

3. Suoriudun minulle annetuista tehtävistä (Minulla on voimia suoriutua pajan töistä)

1 2 3 4

Kuva 6 Kysymys numero kolme

”Avoimien kysymysten suosijat perustelevat valintaansa sillä, että avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä todella on mielessään, kun taas monivalintatyypiset kysymykset kahlitsevat vastaajan valmiiksi rakennettuihin vaihtoehtoihin” (Hirsjärvi ym. 2009, 201).” Tutkimuksessa tuli ilmi, että tekstinkirjoittamisvaihtoehtoa ei pidä välttää, sillä se tuo esille asiakkaan tavan tuottaa tekstiä. Opiskelu- ja työelämävalmiudet -teemaan lisätyt kaksi avointa kysymystä, nro 6 ja nro 7.

6. Tavoitteeni tällä hetkellä:

7. Haasteeni tällä hetkellä:

Kuva 7 Avoimet kysymykset

Kysymysten sanamuoto kannattaa aina muotoilla vastaajalle henkilökohtaiseksi ja yksiselitteiseksi (Valli 2001, 100). Haastatteluissa ilmeni, että kysymykset kannattaa asettaa kirjoitusasultaan sellaisiksi, että asiakas huomaa, mitä häneltä odotetaan. Lomakkeessa käytettävät kysymykset on myös esitetty lyhyesti ja selkeästi, kuten tutkimustuloksissa nousi esille.

7.3 Itsearviointilomakkeen ulkoasu

Kysymysten lisäksi tärkeä aspekti lomakkeessa on sen ulkoasu. Hirsjärvi ym. (2009, 204) toteavat, että lomakkeen tulisi näyttää helposti täytettävältä. Myös Vilkka (2001, 100) kirjoittaa, että tulee kiinnittää huomiota selkeyteen, ulkoasuun, kysymysten loogiseen etenemiseen ja vastausohjeiden tarpeellisuuteen sekä selkeään instruktioon. Haastatteluissa tuli ilmi, että lomaketta kehikoiva neliö tekee lomakkeesta virallisen näköisen. Aalto (2007, 256) kirjoittaa viivojen auttavan lomakkeen täytössä ja selventävän ulkoasua. Lomakkeissa tarvitaan myös eripaksuisia viivoja, lomakkeeseen sopivaa tekstiä sekä merkkiruutuja (Aalto ym. 2007, 256).

Puutyöpajan ohjaaja toivoi, että Järvenpään nuorisokeskuksen logo sijoitettaisiin vain etusivulla (perustietojen sisään) olevan laatikon yläkulmaan.

Kuva 8 Ylälaidassa oleva logo

Puutyöpajanohjaajalle oli myös tärkeää, että aikaisemmassakin testiversiossa olleet paikat ohjaajan kommenteille jäivät, mutta niiden olemassa olo tulisi selvittää täyttäjälle. Päädymme kirjoittamaan laatikkoriville otsikon: ohjaajan muistiinpanot. Poistimme laatikoissa olleet numeroinnit selkeyttääksemme ulkoasua.

TARKKAAVAISUUS JA KESKITTÄMINEN
Ohjaajan muistiinpanot

<p>1. Seuraan suullisia ohjeita (Ymmärrän ohjeet, muistan ne)</p> <p style="text-align: center;">1 2 3 4</p>	
<p>2. Olen huolellinen (Esim. eri työvaiheissa, lomakkeiden täytössä, tavaroiden huolehtimisessa paikoilleen)</p>	

Kuva 9 Ohjaajan muistiinpanot

1. Seuraan suullisia ohjeita (Ymmärrän ohjeet, muistan ne)

1 2 3 4

1

2. Olen huolellinen (Esim. eri työvaiheissa, lomakkeiden täytössä, tavaroiden huolehtimisessa paikoilleen)

2

Kuva 10 Versio 1.0 ohjaajan muistiapanot

Haastatteluissa tuli hyvin vahvasti esille seikka, että mittarin sanoitukset tulisi näkyä jokaisella sivulla, jotta itsearviointilomakkeen täyttäminen helpottuisi.

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.
 1 = VAATII KEHITTÄMISTÄ 2 = SUORIUDUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALUEENI

Kuva 11 Jokaisella sivulla oleva mittari

7.4 Arviointivihjeiden ulkoasu

Arviointivihjeiden ulkoasu suunniteltiin toistamaan itsearviointilomakkeen mukaista ulkoasua. Jokaisen teeman oikealle puolelle tuli Järvenpään nuorisokeskuksen logo. Jokainen teema alkaa aihealueen operationalisoinnilla. Teemat ovat laitettu omaksi sivukseen, jotta vihjeitä olisi mahdollisimman helppo selata ja etsiä. Seuraavassa esimerkki teemasta `tarkkaavaisuus ja keskittymiskyky`. Muut version 1.0 arviointivihjeistä löytyvät liitteestä 2.

Tarkkaavaisuus ja keskittymiskyky

Tarkkaavaisuuden keskeinen muoto on valokuvan tarkkaavaisuus, mutta se voi olla myös jotain lauseen muotoa olevaa tarkkaavaisuutta josta tarkkaavaisuus on suoraan välikäsi, jolloin lauseen, lauseen ja muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). Keskittymisen keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006).

Keskittymisen

- 1 Suulliset ohjeet seurataan totta tarkkaavaisuutta, ja muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). Keskittymisen keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). VAATII KEHITTÄMISTÄ
- 2 Suulliset ohjeet seurataan vaati keskittymistä, ja muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). Keskittymisen keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). SUORIUDUN TUEN AVULLA
- 3 Ymmärrän ja ymmärrän suullisia ohjeita, mutta saan omista ne. Ymmärrän keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). Keskittymisen keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). HYVIN
- 4 Ymmärrän suullisia ohjeita ja muotoa ne. Ymmärrän keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). Keskittymisen keskeinen muoto on muotoa 2006. (2) -muotoa sisältävä keskittymisen voi selvittää eniten (2006). RIITTÄVÄN HYVIN

Kuva 12 Version 1.0 malli arviointivihjeiden ulkoasusta

TARKKAAVAISUUS JA KESKITTÄMINEN

Tarkkaavaisuuden keskeisin muoto on valikoiva tarkkaavaisuus, mutta se voi olla myös jaettua. Usein meidän täytyy samanaikaisesti jakaa tarkkaavaisuus monen kohteen tai suorituksen välillä. (Näätänen, Niemi, Laakso & Peltola 2004, 19). Huomion kiinnittämällä keskittymiseen voi selviytyä entistä nopeammin yksittäisistä tehtävistä. Keskittyminen on menestyksen avain myös opiskelussa. (Kindersley 1995, 54.)

Kuva 13 Taitetun arviointivihjesivun yläosa

ARVIONTIVIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

Suullisten ohjeitten seuraaminen minun on myös vaikeaa muistaa ja häiriintyy helposti työtä tehdessä. Olen myös toisten keskittymisen haastavaa saada annettu työtehtävä huolellinen eri työvaiheissa/ tavalla. En jaksa siivota jälkiäni. En ole

2 Suoriudun tuen avulla

Suulliset ohjeiden seuraaminen minulla on vaikeuksia muistaa ne. Jos saan tukea, työhön helpommin. Aiheutan välillä toisten keskittymisen hankaloitun vaatii aikaa, mutta saan sen päätettyä. Olen huolellinen eri työvaiheiden kanssa jos saan tukea tai patistusta siitä erikseen huomautetaan. Työni vaatii nonnisteluita

Kuva 14 Taitettujen arviointivihjeiden sanoitukset

Ohjaaja toivoi, ettei vihjetekstiä eikä arviointivihjeitä reunustaisi neliö, jotta se olisi ilmavampi. Ainoat neliöt, jotka arviointivihjeisiin tulivat, olivat mittarin numeroa ja sanoitusta reunustava neliö.

7.5 Palautelomakkeen mittari, sisältö sekä ulkoasu

Palautelomakkeen mittariksi puutyöpajan ohjaaja toivoi erilaista symbolista mittaria. Pajan ohjaaja ehdotti symboleiksi hymynaamoja. Valitsin mittariksi semanttisen differentiaalimittarin. Rakenteeltaan semanttinen differentiaali on lähinnä yksinkertainen summa-asteikko jota perinteisesti käytetään asennemittarina (Valli 2001, 106). Vaikka yleensä tällainen mittari on asteikoltaan pariton 5- tai 7-portainen, jonka keskellä on neutraali (en osaa sanoa) vastausvaihtoehto, päätimme pysyä 4-portaisessa mittarissa. Tutkimustuloksissa tuli ilmi, ettei mittariin kannata sisältää vastausvaihtoehtoa `en osaa sanoa`, sillä se ei laittaisi nuorta ollenkaan miettimään vastaustaan. Hymynaamat on piirretty Adobe Illustratorilla.

1. Saan pajalta neuvoa ja tukea tekemiini valintoihin?

Kuva 15 Hymiömittari palautelomakkeessa

Palautelomakkeen ulkoasu myötäilee itsearviointilomakkeen ulkoasua. Sitä kehystää neliö, ja kysymykset ovat numeroidut. Palaute annetaan valitsemalla lähinnä omaa mielipidettä vastaavalla hymiöllä.

7.6 Taitettujen lomakkeiden esitestaus

Tässä opinnäytetyössä taitettu lomake tarkoittaa Adobe Indesign -taitto-ohjelmalla taitettua lomaketta. Esitestausryhmäksi valikoitui Helsingin kaupungin Uusix-verstaiden nuorten kankaanpainopaja, jossa olen itsekin työskennellyt ohjaajana. Samaan aikaan kun pyysin entiseltä esimieheltäni asian tuntijahaastattelua, pyysin myös lupaa tehdä esitestauksen hänen johtamallaan pajalla, mihin sain myöntävän vastauksen. Halusin tehdä esitestauksen paikassa, jossa työskentelisi nuoria ja jotka eivät olleet nähneet tätä kyseistä itsearviointilomaketta aikaisemmin. Halusin saada nuoren näkökulmasta puolueettoman vastauksen siihen, kumpi testattavista lomakkeista oli selkeämpi ja toimivampi. Esitestaus toimitettiin nuorten ohjaajan opastuksella 12.12.2012. Valintaprosessi toimitettiin äänestyksellä. Äänestykseen osallistui kuusi pajalla työskentelevää nuorta. Kysely toimitettiin postikyselynä. Menettelyn etuna on nopeus ja vaivaton aineiston saanti (Hirsjärvi ym. 2009, 196).

Esitestaus toimitettiin postikyselynä lomakkeella, joka sisälsi kaksi suljettua vastausvaihtoehtoa. Postikysely toimi tässä opinnäytetyössä äänestyksenä. Päätin toimittaa kyselyn monivalintakysymyksillä, koska lomakkeissa oli vain vähän eroa. Lähetin sähköpostitse Uusix-verstaiden nuorten kankaanpainantatyöpajan työnjohtajalle ohjeistuksen, saatekirjeen ja kyselylomakkeen. Kyselylomakkeessa pyydettiin nuorta valitsemaan kahden eri kansilomakkeen perusteella selkeämpi ja toimivampi itsearviointilomake. Ero näiden kahdella lomakkeen välillä oli mittarin ulkoasu. Toisessa lomakkeessa mittariston numerot olivat neliön sisällä, toisessa ei. (Liite 7.)

Äänestyksen voitti viidellä äänellä kuudesta versio, jossa vastausvaihtoehtojen ympärillä ei ollut neliötä. Äänestystulosten saavuttua, lähetin Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajan ohjaajalle valmiiksi taitetut itsearviointilomakkeet, jonka mittariston numeroita ei reunustanut neliö.

8 POHDINTAA

Tutkimuksen päätarkoitus oli löytää vastaus kysymykseen, minkälainen on toimiva ja selkeä itsearviointilomake Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle. Vastauksia haettiin teoriapohjana käytetyn tiedon sekä asiantuntijahaastatteluiden avulla. Tutkimuksen päätulokset kertovat, että nuorille kehitettävän itsearviointilomakkeen kysymysten tulee olla selkeitä, lyhyitä ja tarkennettuja asiakohtaisiksi. Asiakohtaisuus tarkoittaa tässä opinnäytetyössä sitä, että kysymyksen perään tulisi sulkuihin kirjoittaa lause, jossa avataan kysymystä henkilökohtaisemmaksi. Esimerkiksi kysymys: annan muille työrauhan, tarkennus on: en keskeytä muita, odotan vuoroani. Hyviä kysymyksiä ovat myös ne, joihin tulee vastata verbaalisti. Kysymykset tulisi edetä kronologisesti. Mittarin sanoitukset tulisivat olla mahdollisimman hyvin numeroa kuvaavat ja kysymyksiin sopivat. Vastaustapana kannattaa käyttää raksi ruutuun -tekniikkaa. Tärkeää on, että mittaristo sanoituksineen löytyisi jokaiselta sivulta. Kirjatiedon perusteella kysymysten sanamuodot kannattaa muotoilla vastaajalle henkilökohtaiseksi. Kysymykset kannattaa aloittaa helpoilla kysymyksillä. Huomiota kannattaa myös kiinnittää selkeyteen, ulkoasuun, kysymysten loogiseen etenemiseen sekä selkeään instruktioon. (Valli 2001, 100.)

Valittu tutkimusmenetelmä palveli tutkimuksen tarkoitusta, ja sain mielenkiintoisia näkökulmia lomakkeen tekoprosessiin haastattelemltani asiantuntijoilta. Litteroinnin aikana huomasin, kuinka hiljainen tieto itsearviointilomakkeista oli hyvin samankaltaista haastateltavien kesken, mutta myös sen, että tieto, jota hyvin vähän oli saatavilla, tuki asiantuntijahaastatteluista esiin noussutta tietämystä. Tutkimusta voidaan pitää validina, sillä jo haastatteluiden aikana tapahtui kylläntymistä. Tutkimus oli myös reliabeli, sillä asiantuntijahaastatteluista saatu tieto oli yhteneväistä. Reliabelius voidaan todeta usealla tavalla. Yksi niistä tavoista on se jos kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tutkimus lisäsi tietoa itsearviointilomakkeen kehittämistyöhön. Tuloksien hyödyntämistä suosittelen niille, jotka laativat itsearviointilomakkeita nuorille. Jatkotutkimuksena ehdottaisin seuranta, tuottavatko lomakkeet juuri sitä tietoa, jota Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalla tarvitaan. Ehdottaisin myös, että tutkittaisiin yleisesti, onko itsearviointilomakkeen käyttäminen hyödyllistä nuorten näkökulmasta mutta myös palvelun tarjoajan näkökulmasta.

Haastateltavia etsiessäni huomasin, kuinka vähän nuorten parissa itsearviointia käytetään. Varsinkin nyt, kun nuorisotakuu on ajankohtainen, on tärkeää, että nuorten työllistymistä tuettaisiin moniammatillisesti. Nuorisotyössä, jossa palveluohjaus on keskiössä, voitaisiin enemmän mielestäni käyttää itsearviointia. Jos tulevaisuudessa työskentelen nuorten parissa ammatillisessa kuntoutuksessa, aion käyttää tätä Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajan ohjaajan kanssa yhteistyössä suunnittelemaa itsearviointilomaketta tavoitteellisessa ohjauksessa. Vaikka työ on suunniteltu suoraan Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle, en näe esteitä, miksi sitä ei voisi käyttää myös muualla. Olen itselleni tehnyt version lomakkeistosta sekä arviointivihjeistä, joissa ei

ole Järvenpään logoa, ja olen saanut luvan käyttää sitä itse tai tarjota sitä käyttöön myös muualle tulevaisuudessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön, nuorten yhteiskuntatakuu -työryhmän raportin mukaan tukea tarvitsevien nuorten taustalla on useita tekijöitä, esimerkiksi yksinäisyyttä, alisuoriutumista, ylisukupolvisia sosiaalisia ongelmia, koulutuksen keskeytymistä, terveysongelmia, keskittymisvaikeuksia, vähäisiä valmiuksia selvitä yksin arjesta, kielivaikeuksia ja oma-aloitteisuuden puutetta. Raportin mukaan nuorten syrjäytymisriskiä lisää myös se, ettei palvelujärjestelmä riittävän hyvin tunnista nuorten tuen tarvetta tai ettei nuorelle tarjottava tuki ole riittävää tai palvelut puuttuvat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 32.) Tähän nuorten tuen tarpeen tunnistamiseen on nyt vastattu itsearviointilomakkeen kehittämisen keinoin.

Opinnäytetyö alkoi, kun sain sähköpostiini Järvenpään nuorisokeskuksen ohjaajan suunnittelemat kysymykset sekä sanoitukset mittarille. Kehitin Wordillä alustavan pohjan, jossa itsearviointilomakkeen kysymysten toimivuutta ja mittaria testattiin. Seuraavaksi tuli prosessin haastavin vaihe eli arviointivihjeiden laadinta. Onneksi minulla oli arviointivihjeiden laadintaan koko kesä aikaa, sillä tämä vaihe vei aikaa. Ensimmäisten versioiden aikana kävimme vihjeitä lävitse vielä opponenttini kanssa ja vaihdoimme mielipiteitä eri seikoista. Hyvänä esimerkkinä muistelen teemassa `terveydentila` arvioitavaa liikuntaa. Mittarin huonoin vaihtoehto on, ettei liikuntaa harrasteta ollenkaan ja paras vastausvaihtoehto on runsas liikunnan harrastaminen, mikä kertoo mittarin kankeudesta. Voihan olla aikoja, jolloin nuori harrastaa paljon liikuntaa ja toisinaan vähän. Onko silloin vastaus `harrastan liikuntaa säännöllisesti` vai `harrastan liikuntaa satunnaisesti mutta useimmiten se on hyötyliikuntaa`? Vihjeet ovat osin mustavalkoisia, mutta saattavat nekin saada aikaan hyvää keskustelua. Vaikka vihjeitä oli haastavaa suunnitella, oli minulla myös ajoittain hauskaa.

Tämän vaiheen jälkeen tein ensimmäisen asiantuntijahaastattelun Helsingissä Teija Lastulle. Sitten tuli syyskausi ja ihmiset palasivat lomiltaan ja sain sovittua seuraavat kaksi haastattelua. Haastatteluiden purkuun, analyysiin, ulkoasun suunnitteluun ja toteutukseen meni syyskuukaudet. Lopullisten lomakkeiden taittaminen oli projektin hauskin osuus. Minulla kävi myös onni, kun pääsin osallistumaan opintojaksolle, joka sisälsi taittamisen opettelua. Käytin kurssin osaksi nuorisokeskuksen logon sekä palautelomakkeen mittarissa olevien hymynaamojen piirtämiseen Adobe Illustratorilla ja lopun aikaa opettelin tekemään järkevän näköistä lomaketta ja arviointivihjeitä. Haastavinta oli saada kaikki kirjoitettua oikein ja oikeassa järjestyksessä. Vaikka uskon kyllä, että tarkkasilmäinen vielä löytää niistä virheitä. Kaikesta huolimatta olen todella ylpeä lomakkeista, ja lähetin ne hymy korvissa eteenpäin. Lopullisista lomakkeista saatu palaute nuorisokeskuksen päälliköltä sekä ohjaajalta oli hyvää ja se otettiin käyttöön nuorisokeskuksen kahdella muullakin työpajalla. Kun aloitin prosessin viimeistä osaa, raportin kirjoittamista, aloin odotella lunta taivaalta. Nyt opinnäytetyön raportin kirjoittamisen ollessa loppusuoral-

la elämme maaliskuun loppua, ja olemme toiveikkaasti menossa kohti kevättä.

Opinnäytetyön kokonaisvaltainen läpivieminen lopulliseen itsearviointilomakkeeseen ja arviointivihjeiden ulkoasuntoteutukseen saakka oli mielenkiintoinen ja opettavainen prosessi. Kuten Hirsjärvi ym. (2009, 202) kirjoittavat, kyselylomakkeen laadintaa pidetään lähes taiteen muotona, ja siltä se myös tuntui. Monien seikkojen yhtäaikainen hallinta ja prosessointi tuntuivat päässäni lähes sinfonialta.

Olen todella iloinen, että sain tämän aiheen opinnäytetyökseni. On mahtavaa olla mukana kehittämässä keinoja tavoitteelliseen ohjaamisen tueksi, jossa päätavoite on saada nuoret hallitsemaan elämänsä. Vaikka minun tekemäni osuus on vain taustatyötä, en pidä sitä laisinkaan mitättömänä. Jos itsearvioinnilla saadaan edes muutama nuori pohtimaan kriittisesti omaa toimintaansa ja oman toimintansa vaikutusta, olen tehnyt työni.

LÄHTEET

Aalto, L., Peltomäki, S., & Westermarck, I. 2007. Tehokkaasti toimistossa. Koskua, L. (toim.) 1. painos. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.

Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot. Juva: WSOYpro Oy

Dunderfelt, T., Laakso, J., Niemi, P., Peltola, R., & Vidjeskog, J. 2004. Yksilöllinen ihminen, psykologia 5. 1.-3.painos. Porvoo: WSOY.

Front, T. 2003. Itseohjautuvuus ja oppijan autonomia elämänlaajuisen oppimisen haasteena. Teoksessa Sallila, P. (Toim.) Elämän laajuinen oppiminen ja aikuiskasvatus. Vantaa: Kansanvalistusseura, 125 – 151.

Heikkinen, H. 2007. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Toiminnasta tietoon. Rovio, E., Syrjälä L. (toim). 2.tark.-painos. Vantaa: Dark Oy. 16 – 38.

Herajärvi, H. 2002. Miten lukijaksi kasvamista voi tukea? Teoksessa Inovaara, M. & Malmio, A. (Toim.) Lukuhaastetta koko elämä. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto, 15 - 31.

Himberg, L., Laakso, J. Peltola, R., Näätänen, R., & Vidjeskog, J. 2000. Kehittyvä ihminen, psykologia 2. 1.-2.painos. Porvoo: WSOY.

Hintikka, A.M. 1998. Tyhmästä ja laiskasta Einsteiniksi. Helsinki: Opetushallitus ja Edita.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Hyypä, M.T. & Kronholm, E. 2005. Uni ja lepo. Teoksessa Aromaa, A., Huttunen, J., Koskinen, S., & Teperi, J. (toim.) Suomalaisten terveys. Saarijärvi: Oy Duodecim, Kansanterveyslaitos ja STAKES, 89 – 94.

Hämäläinen, H. 2007. Nuori ja perhe yhteiskunnan murroksessa. Teoksessa Laukkanen, E., Marttunen, M., Miettinen, S., & Pietikäinen, M. (toim.) Nuorten psyykkisten ongelmien kohtaaminen. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim, 43 – 50.

Ihme, I. 2009. Arviointi työvälteenä. Juva: WS Bookwell Oy (PS-kustannus).

Järvikoski, A., & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. 5., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Järvenpää n.d. Järvenpään internetsivut. Luettu 24.6.2012. http://www.jarvenpaa.fi/sivu/index.tmpl?sivu_id=2712;navi_id=3991.

Tukea arjen toimiin. n.d. Järvenpää.fi. Luettu 24.6.2012.

http://www.jarvenpaa.fi/nuoret/nuorisokeskus/tekstisivu.tmp?siivu_id=1867

Kalliopuska, M. 1998. Sosiaalisen taidot. 1.-3.painos. Helsinki: Oy Edita Ab.

Kilpinen, B., Salmio, K., Vainio, L., & Vanne, A. 1995. Itsearviointin teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Cosmoprint Oy.

Kinnunen, R. 2000. Oppimisen ja opettamisen ongelmia eri oppiaineissa. Teoksessa Ekebom, U.M., Helin, M., & Tulusto, R. Satayksi koulu ongelmaa. Helsinki: Oy Edita Ab, 43 – 68.

Kirdersley, D. 1995. Iloitse oppimisesta. Suom. Salminen, R. Italy: Oy Valitut Palat.

Leinonen, M. 2003. Elämän laajuinen oppiminen ja eurooppalaisen kasvatuksen perinne. Teoksessa Sallila, P. (toim.) Elämän laajuinen oppiminen ja aikuiskasvatus. Vantaa: Kansanvalistusseura, 17 – 48.

Metsämuuronen, J. 2000. Mittarin rakentaminen ja testiteorian perusteet. Viro: International Methelp Ky.

Mezirow, J. & ET AL. 1995. Kriittinen reflektio uudistavan oppimisen käynnistäjänä. Teoksessa Mezirow, J. ET AL. Uudistava oppiminen. Suom. Leevi Lehto. Helsinki: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 17 – 38.

Mustonen, H., & Simpura J. 2005 Alkoholin käyttö. Teoksessa Aromaa, A., Huttunen, J., Koskinen, S., & Teperi, J. (toim.) Suomalaisten terveys. Saarijärvi: Oy Duodecim, Kansanterveyslaitos ja STAKES, 105 – 110.

Peltola, R., Himberg L., Laakso J., Niemi P., & Näätänen R. 2002. Toimiva ihminen. Psykologia 1. 1. -5.painos. Porvoo: WSOY.

Pietinen, P. 2005. Ruoan käyttö ja ravinnonsaanti. Teoksessa Aromaa, A., Huttunen, J., Koskinen, S., & Teperi J. (toim.) Suomalaisten terveys. Saarijärvi: Oy Duodecim, Kansanterveyslaitos ja STAKES, 72 – 77.

Puutyöpajan ohjaaja. Haastattelu 18.5.2012.

Taitojen kehityksestä. n.d. Lukimat. Viitattu 21.3.13.
<http://www.lukimat.fi/etusivu>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. Työllisyys- ja yrittäjyysosasto. Raportti. Viitattu 5.4.13.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2013. Nuorten yhteiskuntatakuu -työryhmä. Viitattu 4.4.2013. www.tem.fi

Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J., & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus, 100 – 112.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Vuori, I. 2005. Liikunta. Teoksessa Aromaa, A., Huttunen, J., Koskinen, S., & Teperi J. (toim.) Suomalaisen terveys. Saarijärvi: Oy Duodecim, Kansanterveyslaitos ja STAKES, 78 – 83.

Itsearviointilomake versio 1.0

Itsearviointilomake

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero, TAI valitse kahdesta vaihtoehdosta parempi.

1= VAATII KEHITTÄMISTÄ 2=SUORIUDUN TUEN AVULLA 3=HYVÄ 4=ERITTÄIN HYVÄ

Nimi: _____ **Aloituspäivämäärä:** _____

Paja: _____ **Ajankohta:** _____

Keskittyminen ja tarkkaavaisuus:

1. Seuraan suullisia ohjeita (Ymmärrän ohjeet, muistan ne)

1 2 3 4

2. Olen huolellinen (Esim. eri työvaiheissa, lomakkeiden täytössä, tavaroiden huolehtimisessa paikoilleen)

1 2 3 4

3. Saan aloittamani työt valmiiksi (Saan aloittamani työn valmiiksi ennen kuin aloitan uuden työn, minulla ei ole montaa keskeneräistä työtä samaan aikaan)

1 2 3 4

4. Huolehdin tavaroistani (Tiedän missä työni on, siivoan jälkeni)

1 2 3 4

5. Annan muille työrauhan (En keskeytä muita, odotan vuoroani)

1 2 3 4

6. Keskityn työhöni (Jaksan keskittyä omaan työtehtävääni, pystyn työskentelemään häiriintymättä vaikka ympärilläni tapahtuukin)

1 2 3 4

7. Olen oma-aloitteinen (Ryhdyin työhöni patistamatta)

1 2 3 4

8. Onko sinulla todettu keskittymisen vaikeutta? (Esim. ADHD, ADD)

KYLLÄ EI

Jos kyllä; oletko löytänyt keinoja helpottaa keskittymistä? (Esim. erilaiset tekniikat ja apuvälineet)

Lukeminen ja laskeminen:

1. Seuraan kirjallisia ohjeita (Ymmärrän lukemani, muistan lukemani)

1 2 3 4

2. Hahmotan mittasuhteita (Erotan sentit, metrit ynnä muut mittayksiköt)

Kyllä

Ei

3. Osaan käyttää tavallisimpia tietokoneohjelmia (Word, selaimet ym.)

Kyllä

Ei

4. Onko sinulla todettu oppimishäiriö? (Esim. Lukihäiriö, hahmottamisen vaikeus)

Kyllä

Ei

Jos kyllä; oletko löytänyt keinoja oppimisen helpottamiseksi? (Esim. erilaiset tekniikat ja apuvälineet)

Sosiaalinen vuorovaikutus:

1. Otan pajalla muut huomioon (Esim. tervehdin, kiitän, tarjoan apuani, keskustelen)

1

2

3

4

2. Tutustun työtovereihini (Tunnen työtoverini nimeltä, keskustelen)

1

2

3

4

3. Pystyn sanoittamaan omia tunnetilojani (Osaan erottaa tunteitani toisistaan, pystyn kertomaan tunteistani)

1

2

3

4

4. Osaan työskennellä suuressa ryhmässä (Yli 10 henkilöä, esim. luokassa)

1

2

3

4

5. Osaan työskennellä pienessä ryhmässä (Alle 10 henkilöä, esim. pajalla)

1

2

3

4

6. Pystyn jatkamaan työtäni vaikka sitä tehdessä esiintyisi ongelmia. (Ongelmanratkaisutaidot, itsehillintä)

1

2

3

4

7. Pystyn keskustelemaan muiden pajalaisten kanssa (Arkisista asioista, tunteista)

1

2

3

4

8. Koen erilaiset retket ja yhteisen tekemisen mielekkääksi (Minusta on mukavaa kokeilla uutta ja vieraila uusissa paikoissa)

1

2

3

4

Elämän hallinta:

1. Noudatan työaikoja (Tulen ajoissa töihin, en ole myöhässä tauoilta)

1

2

3

4

5. Tunnistan miten opin parhaiten (opin lukemalla, opin tekemällä, opin kokemalla ym.)

1 2 3 4

5

Palaute:

1. Saan pajalta neuvoa ja tukea tekemiini valintoihini

KYLLÄ EI

2. Koen pajan työilmapiirin turvalliseksi ja kannustavaksi

KYLLÄ EN

3. Pajalla kohdellaan kaikkia tasa-arvoisesti

KYLLÄ EI

4. Pajalle on helppo tulla huononakin päivänä

KYLLÄ EI

5. Koen pajalla tekemäni työn tärkeäksi

KYLLÄ EN

6. Koen pajan säännöt ja rajat hyödyllisiksi

KYLLÄ EN

7. Olen saanut uusia ystäviä pajalta

KYLLÄ EN

8. Työ- tai opiskeluvalmiuteni on kehittynyt pajajakson aikana

KYLLÄ EI

9. Koen tulevaisuuteni selkeämmäksi

KYLLÄ EI

Arviointivihjeiden versio 1.0

Tarkkaavaisuus ja keskittymiskyky

Tarkkaavaisuuden keskeisin muoto on valikoiva tarkkaavaisuus, mutta se voi olla myös jaettua. Usein meidän täytyy samanaikaisesti jakaa tarkkaavaisuus monen kohteen tai suorituksen välillä. (Näätänen, Niemi, Laakso & Peltola 2004, 19). Huomion kiinnittämällä keskittymiseen voi selviytyä entistä nopeammin yksittäisistä tehtävistä. Keskittyminen on menestyksen avain myös opiskelussa. (Kundersley 1995, 54.)

arviointivihjeet

- 1** Suullisten ohjeitten seuraaminen tuottaa hankaluuksia, ja minun on myös vaikeaa muistaa ne. Keskittymiseni häiriintyy helposti työtä tehdessäni. Aiheutan omalla käytöksellä myös toisten keskittymisen hankaloitumista. Mielestäni on haastavaa saada annettu työtehtävä loppuun suoritettua. En ole huolellinen eri työvaiheissa/ tavaroiden tai lomakkeiden kanssa. En jaksa siivota jälkiäni. En ole oma-aloitteinen.
- 2** Suulliset ohjeiden seuraaminen vaatii keskittymistä, ja minulla on vaikeuksia muistaa ne. Jos saan työrauhan, pystyn keskittymään helpommin. Aiheutan välillä omalla käytöksellä toisten keskittymisen hankaloitumista. Annetun työn tekeminen vaatii aikaa, mutta saan sen päätökseen. Pidän helpoista töistä. Olen huolellinen eri työvaiheissa/ tavaroiden ja lomakkeiden kanssa jos saan tukea tai patistusta. Siivoan jälkeen jos siitä erikseen huomautetaan. Työn aloittaminen omatoimisesti vaatii ponnisteluita.
- 3** Ymmärrän ja pystyn seuraamaan suullisia ohjeita, mutta saatan unohtaa ne. Pystyn keskittymään useimmiten vaikka ympäristössä on useita häiriötekijöitä. Saatan huomaamattani häiritä toisten keskittymistä. Tarvitsen haastavampia töitä että mielenkiinto työn tekemiseen säilyy. Saan annetut tehtävät valmiiksi, mutta minulla on monta työtä kesken samaan aikaan. Olen toisinaan huolellinen eri työvaiheissa, ja saan tavarat paikoilleen, ja lomakkeet täytettyä jos keskityn. Siivoan jälkeeni mutta jälkeeni on epäsiisti. Pystyn oma-aloitteisuuteen.
- 4** Ymmärrän suullisia ohjeita ja muistan ne. Suoriudun annetuista tehtävistä moitteettomasti. Pystyn vaativissa tehtävissä ylläpitämään keskittymistäni. Annan toisille työrauhan. Saan aloittamani työn loppuun määräajassa. olen huolellinen eri työvaiheissa, ja saan tavarat paikoilleen sekä täytettyä myös lomakkeet. Siivoan aina jälkeeni. Olen oma-aloitteinen.

LUKEMINEN JA LASKEMINEN

Puhuttu sekä kirjoitettu kieli ovat kielen tärkeimmät ilmenemismuodot. Lukemisen tärkein tarkoitus on ymmärtämisprosessi eli tulkinta. Ymmärtämisen vähimmäisvaatimuksena voi pitää tekstin yksinkertaisten tosiasioiden tunnistamista. Hyvään lukutaitoon kuuluu olennaisesti myös lukunopeus. Muistilla on myös tärkeä osa lukemisessa. (Herajärvi 2002, 19 - 22). Lukeminen edellyttää päätelmien tekemistä sekä asian ymmärtämistä (Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 71).

Laskutaidon avulla pystyy tehostamaan elämänalueiden eri toimintoja (Kindersley 1995, 84). Lukivaikeudet liittyvät noin 40 prosentilla myös matematiikkaan, mutta ne voivat esiintyä ilman lukivaikeutta. (Hintikka 1998, 123.)

arviointivihjeet

1	Minulle tuottaa suuria vaikeuksia lukea ja ymmärtää tekstiä. Ymmärrän lyhyitä virkkeitä mutta pitkän tekstin lukeminen ja luetun ymmärtäminen tuottaa vaikeuksia. Minulla menevät mittasuhteet sekaisin. En osaa käyttää tietokonetta. (Minulla on todettu vaikea lukihäiriö tai olen maahanmuuttaja.)	1
<u>VAATII KEHITTÄMISTÄ</u>
2	Pystyn lukemaan lyhyet virkkeet, mutta en ymmärrä aina lukemaani. pitkän tekstin lukeminen vie minulta aikaa. Osaan laskea plus ja miinuslaskuja ilman tukea, osaan käyttää kertotaulua, pystyn päässä laskuun. Tunnen käytetyimmät mittasuhteet, mutta en osaa käyttää niitä muuntaen. Osaan käyttää joitakin tietokoneohjelmia (netti + sähköposti). (Minulla on todettu lievä lukivaikeus.)	2
<u>SUORIUDUN TUEN AVULLA</u>
3	Ymmärrän lyhyet virkkeet ja pystyn lukemaan puolipitkiä tekstejä mutta lukunopeudessani on parannettavaa. Muistan tekstien sisällöt pääpiirteisesti. Osaan Mittasuhteet, mutta en osaa käyttää niitä muuntaen. Tarkkoihin laskutehtäviin käytän laskinta. Osaan käyttää tavallisimpia tietokoneohjelmia.	3
<u>HYVÄ</u>
4	Pystyn lukemaan lyhyitä ja pitkiä tekstejä. Luetun ymmärtäminen ei tuota vaikeuksia ja lukunopeus on hyvä. Tekstin sisällön muistaminen ei tuota vaikeuksia. Osaan mittasuhteet ja käyttää niitä myös muuntaen. Osaan toimittaa vaativia laskutoimituksia päässä. Osaan käyttää monia tietokoneohjelmia.	4
<u>ERITTÄIN HYVÄ</u>

SOSIAALISET VUOROVAIKUTUSTAITOT

Aktiivinen kuunteleminen, toisen ihmisen tunteiden arvioiminen ja hyväksyntä, empatia ja jämäkkyys ovat sekä sosiaalisia taitoja että vuorovaikutustaitoja (Kallipuska 1998, 4). Esimerkiksi tervehtiminen on sosiaalinen taito. Yksilö on sosiaalisesti taitava, kun vuorovaikutus koetaan persoonallisesti myönteiseksi. Tästä voidaan arvioida, onko käytös tilanteeseen sopivaa tai yleisesti oikeaa. (Kallipuska 1998, 8.) Sosiaalisin taitoihin kuuluu myös kyky liittyä uusiin ryhmiin ja saada ystäviä (Peltola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 103).

arviointivihjeet

- 1** Viihdyn mieluiten itsekseni. En tervehdä muita pajalaisia. En ota toisia pajalaisia huomioon. En jaksa seurata ohjeita. En osaa sanoittaa tunnetilojani. En ole tutustunut työtovereihini enkä tunne heitä nimeltä. En pysty jatkamaan työtäni jos jatkuvasti kohtaan haasteita. En pysty/halua keskustella toisten pajalaisten kanssa. En ole ehtinyt/ minua ei kiinnostaa tutustua toisiin pajalaisiin. En koe retkiä ja yhdessä tekemistä mielekkääksi.
- 1
VAATII KEHITTÄMISTÄ
- 2** Vastaan toisten pajalaisten tervehdykseen mutta en it-+ tee tervehdykseen aloitetta. En pysty ylläpitämään keskustelua. Pystyn sanoittamaan jotkut tunnetilat, mutta en kykene puhumaan niistä. Tunteidenhillitseminen vaatii töitä. Pystyn tekemään töitä pienissä ryhmissä. En toivo vastuuta ongelmanratkaisussa. En oma-aloitteisesti ota huomioon toisia pajalaisia. Olen tutustunut pintapuolisesti työtovereihini ja osaan muutamien nimien ulkoa. Pystyn vastaamaan keskusteluun jos minulle puhutaan, en ole oma-aloitteinen keskustelija. Koen yhteiset retket ja tekemisen vastenmieliseksi.
- 2
SUORIUDUN TUEN AVULLA
- 3** Tervehdin muita pajalaisia. Pystyn toisinaan keskustelemaan toisten pajalaisten kanssa arkisista asioista ja pyrin ottamaan toiset huomioon. Osaan sanoittaa tunteitani, mutta en pysty kertomaan niistä. Osaan hillitä tunteitani jos saan aikaa. Ongelmanratkaisu taidot vaativat huomista. Pystyn vaihtelevasti tekemään töitä pienissä ja suurissa ryhmissä. Otan toiset pajalaiset huomioon vaihtelevasti. Olen tutustunut työtovereihini ja osaan muutamien nimien ulkoa. Pystyn keskustella muiden pajalaisten kanssa eikä siitä tule väillä loppua. Koen osan yhteisistä retkistä ja tekemisistä mielekkääksi.
- 3
HYVÄ
- 4** Tervehdin muita pajalaisia. Keskustelen toisten kanssa ja kuuntelen heitä mielelläni. Osaan sanoittaa tunnetilojani ja kertomaan niistä. Pystyn hillitsemään tunteitani vaikeissakin tilanteissa. Pystyn työskentelemään isoissa ja pienissä ryhmissä. Osaan neuvotella ja omaan hyvät ongelmanratkaisutaidot. Otan toiset pajalaiset huomioon. Olen tutustunut työtovereihini ja osaan heidän nimet ulkoa. Omaan hyvät keskustelutaidot. Koen erilaiset retket ja tekemiset mielekkääksi.
- 4
ERITTÄIN HYVÄ

Elämänhallinta

Yksilön keinoja vastata elämässä esiintyviin haasteisiin kutsutaan hallinta- tai selviytymiskeinoiksi (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vidjeskog 2004, 146). Yksilön selviytyessä tai onnistuessa tämä voi tuntea kompetenssia elämänsä eri osa-alueilla. Hallinnan kokemuksella on merkitystä sen kannalta, millaisia valintoja ihminen elämässään tekee ja millaisia tavoitteita hän itselleen asettaa. Jos ihminen uskoo, että hän pystyy omalla toiminnalla saamaan aikaan itselleen tärkeitä ja arvokkaita tuloksia, hän alttiimmin toimii ja käyttää voimavarojaan tavoitteen saavuttamiseksi. (Järvikoski ja Härkäpää 2011, 131.) Paitsi yksittäisissä elämäntilanteissa, kuten opiskelussa tai työhaussa, ihminen tarvitsee strategioita elämänsä kokonaisuuden hallintaan. Elämänhallinta on nykykäsityksen mukaan opittu ajattelu- ja toimintatapa, johon voidaan vaikuttaa myös koulutuksella. (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vidjeskog 2004, 147.)

arviointivihjeet

- 1** Minulla on useita päiviä menneiden viikkojen aikana jolloin olen jättänyt tulematta pajo toimintaan enkä ole ilmoittanut poissaolosta. En ole noudattanut työaikoja/ taukoja. En pysty ottamaan vastuuta minulle annetuista tehtävistä. En ymmärrä sääntöjä, enkä noudata niitä. En tule töihin työkuuntoisena (olen väsynyt, en ole syönyt, iltani venyvät päihteiden käytön vuoksi.) En pysty ylläpitämään henkilökohtaista hygieniaa (olen likainen ja epäsiisti).
- 1**
VAATII KEHITTÄMISTÄ
- 2** Minulla on joitakin poissaolopäiviä menneiden viikkojen aikana, poissaoloista en ole ilmoittanut. Tulen töihin usein myöhässä ja taukonikin venyvät. Pystyn ottamaan pienen määrän vastuuta. Minulle tuottaa hankaluuksia suoritua annetuista tehtävistä. Ymmärrän säännöt mutta en noudata niitä. Huolehdin satunnaisesti työkuuntoistani (olen usein väsynyt, syön satunnaisesti ja käytän satunnaisesti päihteitä). Yllä pidän hygieniaa satunnaisesti.
- 2**
SUORIUUDUN TUEN AVULLA
- 3** Minulla on poissaolopäiviä joista osasta olen ilmoittanut. Pidän usein kiinni taukojen oikeasta pituudesta. Pystyn usein ottamaan vastuuta työtehtävistäni ja itsestäni työntekijänä (suoriudun ajan kanssa annetuista tehtävistä, ymmärrän säännöt mutta saatan ohittaa ne huomaamatta). Tulen usein töihin työkuuntoisena (olen levännyt, syönyt ja päihteetön). Ylläpidän henkilökohtaista hygieniaa paremmin kuin ennen.
- 3**
HYVÄ
- 4** Noudatan työaikoja, taukoja ja ilmoitan poissaoloista. Pystyn ottamaan vastuuta itsestäni ja työtehtävistä (suoriudun annetuista tehtävistä ja ymmärrän säännöt sekä noudatan niitä). Tulen töihin työkuuntoisena. Ylläpidän normien mukaista henkilökohtaista hygieniaa.
- 4**
ERITTÄIN HYVÄ

TERVEYDENTILA

Terveysteen liittyviin tekijöihin kuuluu oireiden haittaavuuteen ja sairauden ennusteeseen liittyvät tekijät (Järvikoski & Härkäpää 2011, 137). Terveellinen ruokavalio sisältää runsaasti kasviksia, vähän tyydyttynyttä rasvaa ja suolaa ja runsaasti kuitua, vitamiineja ja hivenaineita (Pietinen 2005, 73). Säännöllinen liikunta on hyvään ravitsemukseen rinnastettava fyysisen ja henkisen ~~terveyden~~ osatekijä joka lisää toimintakykyä ja vähentää ennen aikaista kuolleisuutta. (Vuori 2005, 78.) Hyvän yön antama päivävireys on toimintakyvyn tärkeä perusta. Univaje ilmenee heikkona vireytenä eli päiväväsymyksenä (Hyyppä & Kronholm 2005, 89). Alkoholin käyttöön liittyy vakavia terveyshaittoja, joiden määrä ylittää ~~selvästi~~ alkoholin myönteiset terveysvaikutukset. Kielteisten että myönteisten vaikutusten määrä riippuu kokonaiskulutuksesta. (Mustonen & ~~Simpura~~ 2005, 105.)

arviointivihjeet

- 1** En syö säännöllisesti enkä ylläpidä terveellistä ruokavaliota. En harrasta liikuntaa. Nukun huonosti ja olen päivisin väsynyt. Käytän päihteitä runsaasti. En ole käynyt pitkään aikaan terveystarkistuksessa/hammaslääkärissä. En koe terveydentilaa hyväksi.

1
VAATII KEHITTÄMISTÄ

- 2** Syön säännöllisesti mutta epäterveellisesti. Harrastan liikuntaa satunnaisesti mutta useimmiten se on hyötyliikuntaan. Minulla on vaihtelevasti uniongelmiä. Käytän päihteitä jonkin verran. En ole käynyt lääkäriä/hammaslääkärissä viimeisen 24kk.n aikana. Terveydentilani voisi olla parempi.

2
SUORIUDUN TUEN AVULLA

- 3** Syön säännöllisesti mutta vaihtelevan terveellisesti. Harrastan liikuntaa säännöllisesti. Uniongelmiä on harvoin. Käytän päihteitä kohtuudella. Käytän terveyspalveluita tarpeen vaatiessa. Olen käynyt viimeisen 12kk.n aikana hammaslääkärissä. Koen terveydentilani vähintään kohtuulliseksi.

3
HYVÄ

- 4** Syön säännöllisesti ja terveellisesti. Harrastan liikuntaa runsaasti. Minulla ei ole mainittavia uniongelmiä. En käytä päihteitä. Käytän terveyspalveluita tarpeen aina vaatiessa. Olen käynyt viimeisen 12kk.n aikana hammaslääkärissä. Koen terveydentilani hyväksi.

4
ERITTÄIN HYVÄ

OPISKELU- JA TYÖELÄMÄVALMIUDET

Opiskelu vaatii välttämättä jossain määrin oppimisen sisältöä ja opiske-lutapoja koskevaa päätöksen tekoa (Front 2003, 129). Ilman jatkuvaa pyrkimystä uuden oppimiseen emme kykenisi selviämään yhteiskunnan alati kasvavista haasteista (Leinonen 2003, 17). Pystyäkseen toteuttamaan tehtävänsä aktiivisena tiedonrakentajana, oppilaan on oltava tietoinen omasta op-pimisestaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä ja kyettävä ohjaamaan oppimis-taan haluamaansa suuntaan (Kinnunen 2000,45). Hyvät työelämätaidot omaava työntekijä tiedostaa paitsi oman vastuunsa myös velvollisuutensa sekä oikeutensa (Aarnikoivu 2010, 30). Urahallintatai-toihin kuuluvat ammatinvalintataidot, työnhakutaidot sekä työelämään kiinn-ittyemisessä tarvittavat taidot. Ammatinvalinta- ja urasuunnittelutaitoihin kuuluu kyky tunnistaa kiinnostuksen kohteet, valmiudet ja mahdolliset esteet. (Aarnikoivu 2010, 41.) Työ ja työssä käyminen auttavat ihmistä jäsentämään myös aikaa. (Himberg, Laakso, Näätänen, Peltola, Vidjeskog 2000, 116).

arviointivihjeet

1 Minulla ei ole tulevaisuuden suunnitelmia. Minulla ei ole päiväryhtiä. Olen uupunut pajapäivän jälkeen. En tunne työelämän vaatimia velvollisuuksia enkä oikeuksiani. En tiedä omaa oppimistyyliäni.

1

VAATII KEHITTÄMISTÄ

2 Olen tutustunut oppilaitostarjontaa mutta en tiedä omaa alaani vielä. Päiväryhtimin ylläpitäminen tuottaa minulle vaikeuksia. Jaksan pajapäivän mutta olen sen jälkeen väsynyt. Tunnen vähän työelämän vaatimia velvollisuuksia ja omia oikeuksiani. Olen tutustunut erilaisiin oppimistyyliihin, mutta en tunnista omaani.

2

SUORIUUDUN TUEN AVULLA

3 Minulla ei tarkkoja tulevaisuuden suunnitelmia mutta olen toiveikas. Minulla on epäsäännöllinen päiväryhti. Jaksan hyvin pajapäivän ja energiaa riittää vielä sen jälkeen. Olen ottanut selvää joistakin työelämän vaatimuksista ja oikeuksistani. Olen tutustunut erilaisiin oppimistyyliihin.

3

HYVÄ

4 Minulla on tulevaisuuden suunnitelmia. Jaksan hyvin pajapäivän ja energiaa riittää vielä senkin jälkeen. Minulla on säännöllinen päiväryhti. Olen ottanut selvää työelämän vaatimuksista ja tiedän omat oikeuteni. Tunnen erilaisia oppimistyyliä ja osaan hyödyntää niitä.

4

ERITTÄIN HYVÄ

Teemahaastattelun kysymysluettelo

Nuorten tuen tarvetta etsimässä, itsearviointilomakkeen kehitysprojekti.

Haastattelu nro _____ (Jos nimeä ei saa mainita)

PVM _____

1. Haastateltavan taustakysymykset, yksityiset tosiasiakysymykset

Haastateltavan nimi:

1.1 Mikä olet ammatiltasi?

1.2 Mikä on nykyinen virkasi?

1.3 Haastateltavan työpaikka:

1.4 Kuinka kauan olet tehnyt töitä nuorten parissa?

1.5 Haastateltavan käyttämän itsearviointilomakkeen esittely:

1.6 Kuinka pitkään itsearviointilomaketta on käytetty:

2. Mieliopidekysymykset

TEEMA 2.1 kysymysten sisältö:

2.1.1 Mitkä kysymykset teidän käyttämässä haastattelussa on hyväksi koettu?

2.1.2 Mikä kysymys olisi hyvä, jos se muotoiltaisiin erilaiseksi?

2.1.3 Mikä kysymys mielestäsi lomakkeesta puuttuu?

2.1.4 Mikä kysymys on huono? Miksi se on huono?

TEEMA 2.2 Käytettävän arviointilomakkeen mittari

2.2.1 Onko käytetty mittari todettu hyväksi?

TEEMA 2.3 Käytettävän arviointilomakkeen ulkoasu

2.3.1 Onko ulkoasussa mielestäsi jotakin parannettavaa?

2.3.2 Onko ulkoasussa mielestäsi jotakin kehuttavaa?

Teemahaastattelu nauhoitetaan digitaalisesti, jonka jälkeen se litteroidaan. Mikäli pyydätte noudattamaan nimettömyyttä, otan sen huomioon heti haastattelun purussa.

Kiitos avustanne.

Susanna Vesakko/HAMK/ Ohjaustoiminnan ko.

Nimenkäyttöluvat

Nimenkäyttölupa

Haastattelusta saamaa tietoa käytetään opinnäytetyöhön: *nuorten tuen tarvetta etsimässä, itsearviointilomakkeen kehittämisprojekti.*

Nimeäni ei saa mainita opinnäytetyössä.

Nimeni saa mainita opinnäytetyössä.

Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan sen valmistuttua ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseuksessa.

Teija Laita Teija Laita 10.8.2011 Helsinki
Nimi ja nimen selvennys Aika ja paikka

Susanna Vesakko Susanna Vesakko 10.8.2011
Susanna Vesakko/ Ohjastoiminnan ko. Aika ja paikka

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

Nimenkäyttölupa

Haastattelusta saamaa tietoa käytetään opinnäytetyöhön: *nuorten tuen tarvetta etsimässä, itsearviointilomakkeen kehittämisprojekti.*

Nimeäni ei saa mainita opinnäytetyössä.

Nimeni saa mainita opinnäytetyössä.

Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan sen valmistuttua ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseuksessa.

L. Kallio L. Kallio 11.09.2012
Nimi ja nimen selvennys Aika ja paikka

Susanna Vesakko Susanna Vesakko 11.9.2012
Susanna Vesakko/ Ohjastoiminnan ko. Aika ja paikka

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

Nimenkäyttölupa

Haastattelusta saamaa tietoa käytetään opinnäytetyöhön: *nuorten tuen tarvetta etsimässä, itsearviointilomakkeen kehittämisprojekti.*

Nimeäni ei saa mainita opinnäytetyössä.

Nimeni saa mainita opinnäytetyössä.

Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan sen valmistuttua ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseuksessa.

Saana Brinkmäki Saana Brinkmäki 11.9.2012 Hämeenlinna
Nimi ja nimen selvennys Aika ja paikka

Susanna Vesakko Susanna Vesakko 11.9.2012 HML
Susanna Vesakko/ Ohjastoiminnan ko. Aika ja paikka

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

Saatekirje

SAATEKIRJE
HKI

HYVÄ UUSIXNUORI!

Suunnittelen ja toteutan osana opinnäytetyötäni itsearviointilomakkeen Järvenpään nuorisokeskukselle. Olen saanut kunnian teettää teillä itsearviointilomakkeiden esitestauksen.

Oheisilla lomakkeilla pyrin selvittämään itsearviointilomakkeen ulkoasuun liittyviä seikkoja, kuten toimivuutta ja selkeyttä.

Vastauksillanne on suuri merkitys lopullisen lomakkeen kannalta. Pyydän teitä vastaamaan rehellisesti ja näkemään hetken vaivaa.

Eniten ääniä saanut versio menee käyttöön Järvenpään nuorisokeskuksen puutyöpajalle.

Äänestys toimitetaan nimettömänä.

Kiitos!

Jouluisin terveisin

Susanna Vesakko

Hämeen ammattikorkeakoulu, ohjaustoiminnan koulutusohjelma. Hämeenlinna.

Kyselylomake Painotex-pajan nuorille

KYSELY

Valitse mielestäsi selkeämpi ja toimivampi itsearviointilomake.

Lomake jossa valittavana pelkät numerot

Lomake jossa valittavat numerot ovat neliöiden sisällä

Kiitos vastauksestasi!

Itsearviointilomakkeen ulkoasun testiversiot

ITSEARVIOINTILOMAKE

Nimi: _____

Päivämäärä: _____

Puheluvälinäkäs ja pumamerkki _____

Paja: _____ Aloitusryhmä: _____

Alkuarviointi

Keskiarviointi

Loppuarviointi

Kuntouttava työtoiminta

Työkokeilu

Välitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.

1 = VAATIKEHITTÄMÄSTÄ 2 = SUORITETUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VARVA ALUEENI

TARKKA-AVAISUUS JA KESKITTYMINEN

Ohjajan muistuttamat

1. Seuran suunnitella ohjelmia (Tunnearin ohjelmat, muistat ne)	1	2	3	4	
2. Olen huolehtinut (Esim. eri työvälineistä, lomakkeiden työstä, tavaroiden huolehtimisesta palkkioille)	1	2	3	4	
3. Suorittanut minulle annettujen tehtävien (Mimule on voinut suorittaa pajan toista)	1	2	3	4	
4. Saan aloittamiani työt valmiiksi (Saun aloittamiani työt valmiiksi ennen kuin aloitan uuden työn, minulla ei ole muuta keskeisimpiä työt samaan aikaan)	1	2	3	4	
5. Huolehdin tavaroinnista (Tiedän missä työni on, siivon jälkeen)	1	2	3	4	

ITSEARVIOINTILOMAKE

Nimi: _____

Päivämäärä: _____

Puheluvälinäkäs ja pumamerkki _____

Paja: _____ Aloitusryhmä: _____

Alkuarviointi

Keskiarviointi

Loppuarviointi

Kuntouttava työtoiminta

Työkokeilu

Välitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.

1 = VAATIKEHITTÄMÄSTÄ 2 = SUORITETUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VARVA ALUEENI

TARKKA-AVAISUUS JA KESKITTYMINEN

Ohjajan muistuttamat

1. Seuran suunnitella ohjelmia (Tunnearin ohjelmat, muistat ne)	1	2	3	4	
2. Olen huolehtinut (Esim. eri työvälineistä, lomakkeiden työstä, tavaroiden huolehtimisesta palkkioille)	1	2	3	4	
3. Suorittanut minulle annettujen tehtävien (Mimule on voinut suorittaa pajan toista)	1	2	3	4	
4. Saan aloittamiani työt valmiiksi (Saun aloittamiani työt valmiiksi ennen kuin aloitan uuden työn, minulla ei ole muuta keskeisimpiä työt samaan aikaan)	1	2	3	4	
5. Huolehdin tavaroinnista (Tiedän missä työni on, siivon jälkeen)	1	2	3	4	

Valmiit itsearviointilomakkeet sekä palautelomake

ITSEARVIOINTILOMAKE

Nimi: _____
 Puh.numero: _____
 Perhepäivätoiminta ja pumppu: _____
 Paja: _____ Aloitusvuosi: _____

Alkuarviointi Keskiarviointi Loppuarviointi
 Kuntouttava työtoiminta Työkokeilu

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.
 1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SIJOIHDUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALUEENI

TARKEKAAVAUSLUUS JA KESKITYMINEN
 Ompelijan ammattipassat

1. Seuraa ruulissa ohjeita (Tunnettu ohjeet, muutama se)	1	2	3	4	
2. Olen innoittunut (Ei mi työtavoitusta, luokkakavien syövä, tarveiden huolehtimisesta puhalluksesta)	1	2	3	4	
3. Suorinun nimillä suunnitella valmistusta (Minnalle on voinut suorittaa paljon töitä)	1	2	3	4	
4. Saan aloittamaan työt valmiiksi (Saan aloittamaan työt valmiiksi ennen kuin aloitan uuden työn, nimillä ei ole muutama kokenut työt samaan aikaan)	1	2	3	4	
5. Huolehdin tarpeistani (Tiedän mistä työstä on kiinnostunut)	1	2	3	4	

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.
 1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SIJOIHDUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALUEENI

6. Aina on nimillä työskentelyä (En keskitynä omiin odotuksiin vuorossa)	1	2	3	4	
7. Keskitynä työhön (Olen keskitynä omaan työskentelyyn, pyrin työskentelyni kehittämiseen vaikka ympärilläni tapahtuu)	1	2	3	4	
8. Olen omi-aloittamassa (Ompelijan työhön perustaminen)	1	2	3	4	
9. Olen nimillä todella keskitynä valmistukseen? (Esim. ADHD, ADD)	KYLLÄ EI				

Jos kyllä, oledko löytänyt kukaan apurona kehittämistä? (Esim. erilaiset tekniikat ja apuvälineet)

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero. 1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SUORILUJUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALIEENI	
LUKEMINEN JA LASKEMINEN Ohjajien muistutukset	
1. Seuraa kirjallisia ohjeita (Ymmärrät ohjeita, muistat lukemasi)	1 2 3 4
2. Haluutat muistutuksia (Eroon seeste, muistutukset auttavat)	1 2 3 4
3. Osaan käyttää muistutuksia tiedonosoittajina (Word, sekunnit ym.)	1 2 3 4
4. Osoitit tunteita oppimishetkenä? (Ei ollen, jos ei, ei)	Kyllä Ei
Jos kyllä, olesko hyöntynyt kausojen oppimisen helpottamiseksi? (Ei ollen, ei ollen, jos ei, ei)	

Valitse numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero. 1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SUORILUJUN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALIEENI	
SOSIAALINEN VUOROVAIKUTUS Ohjajien muistutukset	
1. Osaan puhua muista kausioista (Ei ollen, jos ei, ei)	1 2 3 4
2. Tunnustan työtövelvollisukseni (Tunnustan työtövelvollisukseni, kiitos, kiitos)	1 2 3 4
3. Pyyntöä kausioista on ostanu kausioista (Osaan seurata kausioista kausioista, Pyyntö kausioista kausioista)	1 2 3 4
4. Osaan työskentellessäni seurata kausioista (Ei ollen, jos ei, ei)	1 2 3 4
5. Osaan työskentellessäni seurata kausioista (Alle 10 kausioista, ei ollen, ei)	1 2 3 4
6. Pyyntöä kausioista on ostanu kausioista (Osaan seurata kausioista kausioista, Pyyntö kausioista kausioista)	1 2 3 4
7. Pyyntöä kausioista on ostanu kausioista (Alle 10 kausioista, ei ollen, ei)	1 2 3 4
8. Osaan seurata kausioista ja työtövelvollisukseni (Osaan seurata kausioista kausioista, Pyyntö kausioista kausioista)	1 2 3 4

Välite numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.
1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SUORITUDIN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALUEENI

ELÄMÄNRAILINTA
Ohjajien muistiinpanot

1. Noudatan työsköjä (Tulea ajoissa töihin, en ole myöhässä muoia)	1	2	3	4
2. Ouan vauraan työelämästäni ja itsestäni työeläjäni (Suoritan minulle asantat selävät, ilmoitus poissaoloista, ymmärrän aikamat ja noudatan aiät)	1	2	3	4
3. Tulea töihin työkuoroissa (Olan keränyt, olen syönyt ja olen päätösten)	1	2	3	4
4. Huolelän henkilökohtaisista hysäistäni (Puhkaus, vaamot, aivayy)	1	2	3	4

Välite numeroista eniten tilannettasi kuvaava numero.
1 = VAATI KEHITTÄMISTÄ 2 = SUORITUDIN TUEN AVULLA 3 = RIITTÄVÄN HYVIN 4 = VAHVA ALUEENI

TERVEYS
Ohjajien muistiinpanot

1. Syän aktiivolisesti, terveolisesti ja monipuolisesti	1	2	3	4
2. Lähän monipuolisesti	1	2	3	4
3. Nukun riittävästi	1	2	3	4
4. Käytän pääväsin kobaullisesti	1	2	3	4
5. Huolelän terveydeltäni (Lähtöäiset käymät, haamaväläät)	1	2	3	4
6. Koen terveydeltäni hyväksi	1	2	3	4

PALAUTE

Arvioi peijan toiminta valitsemalla oikea hymyysana.

1. Seur peijalla seurava ja tukea saaneiden välillä?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
2. Kesk peijan työolosuhteiden turvallisuus ja kasvatustarve?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
4. Peijalla on kaikki tarvittavat resurssit?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
5. Kesk peijalla saaneet tuen tarpeita?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
6. Kesk peijan ohjelmat ja rajat hyödyllisiä?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
7. Olen saanut uusia ystäviä peijalla?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
8. Työ- tai opiskeluolosuhteet on kehittyneet peijalla?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---
9. Kesk ulkoisesti vaikuttavaksi?

☹️	😞	😊	☺️	😄
----	---	---	----	---

OPISKELU- JA TYÖELÄMÄVALIUMIUEI

Oijaajan muistilappu

Välite numeroista eniten tilannetta kuvaava numero.
1 = VAAI KEEHTÄMÄÄ 2 = SEORIDIN TUEN AVULLA 3 = RIITÄVÄN HYVIN 4 = VÄHYÄ ALLIENI

1. Minulla on suunnitelmia tulevaisuudella (Esi- määräisiä koulutusta, työtä, kursseja ym.)	1 2 3 4	
2. Päivätyöni on hallinnassa (Työssä ylläpito)	1 2 3 4	
3. Kesk jaksavani työolosuhteilla peijalla (Työpeijalla jälkeen minulla on osittain muuttanut tilannetta)	1 2 3 4	
4. Tuntien työolosuhteet vaikuttavat voimakkaita ja omaa oikeutta (Työajat, lomien ym.)	1 2 3 4	
5. Tuntien muuttanut opita peijalla (opita koulut- ta, opita koulutusta, opita koulutusta ym.)	1 2 3 4	
6. Tarvitsen mitään lisäapua:		
7. Harjoitteen mitään lisäapua:		

Valmiit Arviointivihjeet

TARKKAAVAISUUS JA KESKITTYMINEN

Tarkkaavaisuuden keskeisin muoto on valikkoa tarkkaavaisuus, mutta se voi olla myös jaettu. Usein meidän täytyy samanaikaisesti jakaa tarkkaavaisuus monien kohteiden tai suutuksen välillä. (Näätänen, Niemi, Laakso & Peilola 2004, 16). Huomion kiinnittäminen keskittymiseen voi selviytyä entistä nopeammin yksittäisistä tehtävistä keskittymiseen on menestyksen avain myös opiskelussa. (Kindersley 1995, 54.)

LUKEMINEN JA LASKEMINEN

Puhuttu sekä kirjoitettu kieli ovat kielen tärkeimmät ilmenemismuodot. Lukemisen tärkein tarkoitus on ymmärtämisen prosessi eli tulkitta. Ymmärtämisen vähimmäisvaatimuksena voi pitää tekstin yksinkertisten tosiasioiden tunnistamista. Hyvään lukutaitoon kuuluu olennaisesti myös lukunopeus. Muistilla on myös tärkeä osa lukemisessa. (Herjälä 2002, 19 - 22). Lukeminen edellyttää päätelmien tekemistä sekä asian ymmärtämistä (Pelola, Himberg, Laakso, Niemi & Näätänen 2002, 71).

Laskutaito avulla pystyy tehostamaan elämäntilanteiden eri toimintoja (Kindersley 1995, 84). Lukivaikutteet liittyvät noin 40 prosentilla myös matemaatiikkaan, mutta ne voivat esiintyä ilman lukivaikutteita. (Hietikka 1988, 123.)

ARVIOINTIVIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

Suullisten ohjeitten seuraaminen tuottaa hankaluuksia, ja minun on myös vaikeaa muistaa ne. Keskittyminen häiriintyy helposti töitä tehdessäni. Aikautan omalla käytöksellä myös toisten keskittymisen hankaloitumista. Mielestäni on haastavaa saada annettu työtehtävä loppuun suoritetun. En ole huolellinen eri työvaiheissa/ tavaroitten tai lomakkeiden kanssa. En jaksa siirtää jatkiam. En ole oma-aloitteinen.

2 Suoritudun tuen avulla

Suulliset ohjeiden seuraaminen vaatii keskittymistä, ja minulla on vaikeuksia muistaa ne. Jos saan työrauhan, pystyn keskittymään helpommin. Aikautan välillä omalla käytöksellä toisten keskittymisen hankaloitumista. Annetaan työn tekemiseen vastuu alkaa, mutta saan sen päätökseen. Pidän helpoista töistä. Olen huolellinen eri työvaiheissa/ tavaroitten ja lomakkeiden kanssa jos saan tukea tai patistusta. Siivooan jälkeen jos siitä erikseen huomautetaan. Työn aloittaminen omatoimisesti vaatii ponnisteluja.

3 Riittävän hyvin

Ymmärrän ja pystyn seuraamaan suullisia ohjeita, mutta saatan unohtaa ne. Pystyn keskittymään useimmiten vaikka ympäristössä on useita häiriötekijöitä. Saatan huomauttani häiritä toisten keskittymistä. Tarvitseen haastavampia töitä että mielenkiinto työn tekemiseen säilyy. Saan annettut tehtävät valmiiksi, mutta minulla on muuta työtä kesken samanaikaa. Olen toisaalta huolellinen eri työvaiheissa, ja saan tavarat paikalleen, ja lomakkeet täytettyä jos keskityn. Siivooan jälkeen mutta jälkeen on epäsiisti. Pystyn oma-aloitteisuuteen.

4 Vahva alueeni

Ymmärrän suullisia ohjeita ja muistan ne. Suoritudun annetuista tehtävistä motitettomasti. Pystyn vaativissa tehtävissä ylläpitämään keskittymistäni. Annan toisille työrauhan. Saan aloittamaan työn loppuun määrääjässä olen huolellinen eri työvaiheissa, ja saan tavarat paikalleen sekä täytettyä myös lomakkeet. Siivooan aina jälkeen. Olen oma-aloitteinen.

ARVIOINTIVIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

Minulle tuottaa suuria vaikeuksia lukkea ja ymmärtää tekniä. Ymmärrän lyhyitä viikkeitä mutta pitkän tekstin lukemisen ja luetun ymmärtämisen tuottaa vaikeuksia. Minulla menevät mittasuhteet sekaisin. En osaa käyttää tietokoneita. (Minulla on todettu vaikea lukuhäiriö tai olean maahanmuuttaja.)

2 Suoritudun tuen avulla

Pystyn lukemaan lyhyet viikkeit, mutta en ymmärrä aina lukemaani. pitkän tekstin lukemiseen vie minulla aikaa. Osaan lukea plus ja miinuslaskuja ilman tukea, osaan käyttää kertotaulua, pystyn päässäkkään. Tunnus käytetyimmät mittasuhteet, mutta en osaa käyttää niitä muuta. Osaan käyttää joidakin tietokoneohjelmia (osasti + sähköpost). (Minulla on todettu lievä lukivaikeus.)

3 Riittävän hyvin

Ymmärrän lyhyet viikkeit ja pystyn lukemaan puolipitkiä tekstejä mutta lukunopeudessani on parannettava. Muistan tekstin sisällöt pääpuiteisesti. Osaan Mittasuhteet, mutta en osaa käyttää niitä muuta. Tarkkoin laskutehtävien käytän laskinta. Osaan käyttää tavallisimpia tietokoneohjelmia.

4 Vahva alueeni

Pystyn lukemaan lyhyitä ja pitkiä tekstejä. Luetun ymmärtämisen ei tuota vaikeuksia ja lukunopeus on hyvä. Tekstin sisällön muistaminen ei tuota vaikeuksia. Osaan mittasuhteet ja käyttää niitä myös muuta. Osaan toimittaa vaativia laskutoimituksia päätissä. Osaan käyttää monia tietokoneohjelmia.

ELÄMÄNHALLINTA

Yksilön keinoja vastata elämässä esiinnyviin haasteisiin kutsutaan hallinta- tai selviytymiskeinoiksi (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vojleskog 2004, 146). Yksilön selviytyessä tai onnistuessa lämä voi tuntea kompetenssia elämänsä eri osa-alueilla. Hallinnan kokemuksella on merkitystä sen kannalta, millaisia valintoja ihminen elämässään tekee ja millaisia tavoitteita hän itselleen asettaa. Jos ihminen uskoo, että hän pystyy omalla toiminnalla saamaan aikaan itselleen tärkeitä ja arvokkaita tuloksia, hän aktiivisemmin toimii ja käyttää voimavarojaan tavoitteen saavuttamiseksi (Lähtiköski ja Häkkipää 2011, 131.) Palusi yksittäisissä elämäntilanteissa, kuten opiskelussa tai työssä, ihminen tarvitsee strategioita elämänsä kokonaisuuden hallintaan. Elämänhallinta on nykykäsitteen mukaan opitu ajattelu- ja toimintatapa, johon voidaan vaikuttaa myös koulutuksella. (Dunderfelt, Laakso, Niemi, Peltola & Vojleskog 2004, 147.)

SOSIAALISET VUOROVAIKUTUSTAITOJ

Aktiivinen kuunteleminen, toisen ihmisen tunteiden arvioiminen ja hyväksyminen, empatia ja lämmäkyys ovat sekä sosiaalisia taitoja että vuorovaikutustaitoja (Kalliopeka 1988, 4). Esimerkiksi tervehtiminen on sosiaalinen taito. Yksilö on sosiaalisesti taitava, kun vuorovaikutus koetaan persoonallisesti myönteiseksi. Tässä voidaan arvioida, onko käytä, tilanteeseen sopeava tai väkisesti oikeaa. (Kalliopeka 1988, 8) Sosiaalisiin taitoihin kuuluu myös kyky liittyä uusiin ryhmiin ja saada ystäviä (Peltola, Hirsberg, Laakso, Niemi & Näsänen 2002, 103).

ARVIOINTIVIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

Mimulla on useita päiviä menneiden viikkojen aikana jolloin olen jättänyt tulennatta pajatoiminnan enkä ole ilmoittanut poissaoloita. En ole noudattanut työaikoja/ taukoja. En pysty ottamaan vastuuta muille annetuista tehtävistä. En ymmärrä sääntöjä, enkä noudata niitä. En tule töihin työkuntoisena (olen väsynyt, en ole syönyt, illani vennyvät päihteiden käytön vuoksi.) En pysty ylläpitämään henkilökohtaisia hygieniasa (olen ihminen ja epäsiisti).

2 Suoriudun tuen avulla

Mimulla on joitakin poissaolopäiviä mmeiden viikkojen aikana, poissaoloita en ole ilmoittanut. Tulen töihin usein myöhässä ja taukokkin vennyvät. Pystyn ottamaan pienen määrän vastuuta. Minulle tuottaa hankaluuksia suoritus annetuista tehtävistä. Ymmärrän säännöt mutta en noudata niitä. Huolehden satunnaisesti työkunnotani (olen usein väsynyt, syön satunnaisesti ja käytän satunnaisesti päihteitä). Yllä pidän hygieniaa satunnaisesti.

3 Riittävän hyvin

Mimulla on poissaolopäiviä joista osasta olen ilmoittanut. Pidän usein kiinni taukojen olkeasta pituudesta. Pystyn usein ottamaan vastuuta työtehtävistäni ja itsestäni työntekijänä (suoriudun ajan kanssa annetuista tehtävistä, ymmärrän säännöt mutta saatan ohittaa ne huomaamatta). Tulen usein töihin työkuntoisena (olen levännyt, syönyt ja päihteetön). Ylläpidän henkilökohtaisia hygieniaa paremmin kuin ennen.

4 Vahva alueeni

Noudatan työaikoja, taukoja ja ilmoitan poissaoloista. Pystyn ottamaan vastuuta itsestäni ja työtehtävistä (suoriudun annetuista tehtävistä ja ymmärrän säännöt sekä noudatan niitä). Tulen töihin työkuntoisena. Ylläpidän normien mukaista henkilökohtaisia hygieniaa.

1 Vaatii kehittämistä

Viihdyn miehuinen itsekseen. En tervehdä muita pajalaisia. En ota toista pajalaista huomioon. En jaksa seurata ohjeita. En osaa sanoittaa tunteitani. En ole tutustunut työtovereihini enkä tunne heitä nimensä. En pysty jatkamaan työtäni jos jatkavasti kohtaan haasteita. En pysty halua keskustella toisten pajalaisten kanssa. En ole ehtinyt/ minua ei kiinnosta tutustua toisiin pajalaisiin. En koe rehtäjä ja yhädessä tekemistä mielekkäiksi.

2 Suoriudun tuen avulla

Vaatan toisten pajalaisten tervehdykseen mutta en itse tee tervehdykseen aloitusta. En pysty ylläpitämään keskustelua. Pystyn sanoittamaan jotkut tunteitni, mutta en kykene puhumaan niistä. Tunteiden hillitsemään vaatii töitä. Pystyn tekemään töitä pienissä ryhmissä. En toivo vastuuta ongelmanratkaisussa. En oma-aloitteisesti ota huomioon toisia pajalaisia. Olen tutustunut puhtaasti työtovereihini ja osaan seurata muun ulkoa. Pystyn vastaamaan keskusteluihin jos minulle puhutaan, en ole oma-aloitteinen keskustelija. Koen yhteiset rehtet ja tekemisen vastemmieleiseksi.

3 Riittävän hyvin

Tervehdin muita pajalaisia. Pystyn toisinaan keskustelemaan toisten pajalaisten kanssa arkisista asioista ja pyrin ottamaan toiset huomioon. Osaan sanoittaa tunteitani, mutta en pysty kertomaan niistä. Osaan hillitä tunteitani jos saan aikaa. Ongelmanratkaisu taidot vaativat huomiota. Pystyn vaihtelevasti tekemään töitä pienissä ja suurissa ryhmissä. Olen toiset pajalaiset huomioon vaihtelevasti. Olen tutustunut työtovereihini ja osaan seurata muun ulkoa. Pystyn keskustella muiden pajalaisten kanssa enkä siitä tule välillä lojppua. Koen osan yhteisistä rehtistä ja tekemisistä mielekkäiksi.

4 Vahva alueeni

Tervehdin muita pajalaisia. Keskustelen toisten kanssa ja kuuntelen heitä mielelläni. Osaan sanoittaa tunteitani ja kertomaan niistä. Pystyn hillitsemään tunteitani vaihtelevasti tilanteissa. Pystyn työskentelemään toisissa ja pienissä ryhmissä. Osaan neuvotella ja omaan hyvät ongelmanratkaisut. Olen toiset pajalaiset huomioon. Olen tutustunut työtovereihini ja osaan seurata muun ulkoa. Osaan hyvät keskustelutaidot. Koen erilliset rehtet ja tekemiset mielekkäiksi.

OPISKELU- JA TYÖELÄMÄVALMIUDET

Opiskelu vaatii välttämättä jossain määrin oppimisen sisältöä ja opiske-luapaja koskevaa päätöksen tekoa (Front 2003, 129). Ilman jatkuvaa pyrkimystä uuden oppimiseen emme kykenisi selviämään yhteiskunnan alati kasvavista haasteista (Leino-nen 2003, 17). Pysyvyyteen toteuttamaan tehtäväänsä aktiivisena tiedonrakentajana, oppilaan on oltava motivoitunut omaan op-pimiseensa ja siihen vaikuttavista tekijöistä ja kyettävä ohjaamaan oppimis-taan haluamaansa suuntaan (Kinnunen 2000, 46).

Hyvät työelämätaidot omaava työntekijä tiedostaa oaltisi oman vastuunsa myös velvollisuutensa sekä oikeutensa (Aarnikouvu 2010, 30). Urallialtlaatit-toihin kuuluvat ammattinvalmiuudet, työnhaikutaidot sekä työelämään kiin-nyttymisessä tarvittavat taidot. Ammattinvalmi-ta- ja urasuunnittelutaloihin kuuluu kkyvy tunnistaa kinnostuksen kohteet, valmiudet ja mahdolliset esteet. (Aarnikouvu 2010, 41.) Työ ja työssä käymi-nen auttavat ihmistä jäsentämään myös aikaa. (Himberg, Laakso, Näätänen, Peltoja, Vofjeskog 2000, 116).

ARVIOINTIWIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

Mimulla ei ole tulevaisuuden suunnitelmia. Mimulla ei ole päivärty-t-mää. Olen uupunut poajapäivän jälkeen. En tunne työelämän vaatimia velvollisuuksia enkä oikeuksiani. En tiedä omaa oppimistyyliäni.

2 Suoritudun tuen avulla

Olen tutustunut oppilaitojarjontaa mutta en tiedä omaa alaani vielä. Päivärytymän ylläpitäminen tuottaa minulle vaikeuksia. Jaksan poajapäivän mutta olen sen jälkeen väsynyt. Tunnen vähän työelämän vaatimia velvollisuuksia ja omia oikeuksiani. Olen tutustunut erilai-siin oppimistyyliihin, mutta en tunnista omaani.

3 Riittävän hyvin

Mimulla ei raiikkoja tulevaisuuden suunnitelmia. Jaksan hyvin poajapäivän. Mimulla on epä-säännöllinen päivärtytmi. Jaksan hyvin poajapäivän ja energiaa riittää vielä sen jälkeen. Olen ottanut selvää joistakin työelämän vaatimuksista ja oikeuksistaani. Olen tutustunut erilaisiin oppimistyyliihin

4 Vahva alueeni

Mimulla on tulevaisuuden suunnitelmia. Jaksan hyvin poajapäivän ja energiaa riittää vielä senkin jälkeen. Mimulla on säännöllinen päivä-rytmi. Olen ottanut selvää työelämän vaatimuksista ja tiedän omat oikeuteni. Tunnen erilaista oppimistyyliä ja osaan hyödyntää niitä.

TERVEYDENTILA

Terveeseen liittyviin tekijöihin kuuluu orreuden hoitaaavuteen ja sairauden ennu-teeeseen liittyvät tekijät (Järvelkoski & Härkölä 2011, 137). Terveellinen nuokavallio sisältää runsaasti kasviksia, vähän tyydyttymyitä rasvaa ja suolaa ja runsaasti kuitua, vitamiineja ja hivenaineita (Pietinen 2006, 73). Säännöllinen liikunta on hyvästä ravitsemukseen rinnastettava fyysisen ja henkisen terveyden osatekijä joka lisää toimintakykyä ja vähentää ennaltaakasta kuolleisuutta. (Vuon 2005, 78.) Hyvän yö-unen antama päivärytmi on toiminnakivyn tärkeä perusta. Univaje ilmertyy heikkona vireytenä eli päivärytmytyksenä (Hyypää & Kronholm 2005, 89). Alkoholin käyttöön liittyy vakavia terveyshaittoja, joiden määrä yrittää selvästi alkoholin myönteiset terveysvaikutukset. Kiekkisten että myönteisten vaikutusten määrää rippuu kokonais-kulutuksesta. (Mustonen & Simpura 2006, 106.)

ARVIOINTIWIHJEET

1 Vaatii kehittämistä

En syö säännöllisesti enkä ylläpidä terveellistä ruokavaliota. En harasta liikuntaa. Nukun huonosti ja olen päivisin väsynyt. Käytän päähietä runsaasti. En ole käynyt pitkään aikaan terveystatistukses-sa/hammassääkärisissä. En koe terveydentilaa hyväksi.

2 Suoritudun tuen avulla

Syön säännöllisesti mutta epäterveellisesti. Harastan liikuntaa satun-naisesti mutta useimmiten se on työtyhkiuntaan. Minulla on vaihte-levasti unioangeamia. Käytän päähietä jonkun verran. En ole käynyt lääkärisä/hammassääkärisissä viimeisen 24kk:n aikana. Terveydentilaani voisi olla parempi.

3 Riittävän hyvin

Syön säännöllisesti mutta vaihtelevan terveellisesti. Harastan liikuntaa säännöllisesti. Unioangeamia on harvoin. Käytän päähietä kohtuudella. Käytän terveyspalveluita tarpeen vaatiessa. Olen käynyt viimeisen 12kk:n aikana hammassääkärisissä. Koen terveydentilani vähintään kohtuulliseksi.

4 Vahva alueeni

Syön säännöllisesti ja terveellisesti. Harastan liikuntaa runsaasti. Minulla ei ole mainittavia unioangeamia. En käytä päähietä. Käytän terveyspalveluita tarpeen ana vaatiessa. Olen käynyt viimeisen 12kk:n aikana hammassääkärisissä. Koen terveydentilani hyväksi.

